

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ADANA'NIN ALADAĞ İLÇESİNDE KIZ
ÖĞRENCİ YURDUNDA MEYDANA GELEN
ELİM YANGIN VAKASININ ARAŞTIRILMA-
SI VE BENZER ACILARIN BİR KEZ DAHA
YAŞANMAMASI VE KAMUSAL EĞİTİM VE
BARINMA HAKLARININ TÜM ÖĞRENCİL-
ERİMİZ İÇİN GÜVENCE ALTINA ALINIP
YAYGINLAŞTIRILMASI İÇİN ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA
KOMİSYONUTUTANAK DERGİSİ**

6'nci Toplantı
17 Mayıs 2017 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri Mehmet Yaşar Şahindoğan'ın, yeni yurt facialarıyla karşılaşmaması için alınması gereken tedbirlere ilişkin TÜRK EĞİTİM-SEN'in önerileri hakkında sunumu

2.- Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcisi Yardımcı Doçent Doktor İbrahim Selçuk Esin'in, yatılı okuyan çocukların psikolojik durumları ve yaşadıkları sorunları hakkında sunumu

3.- Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcisi Yardımcı Doçent Doktor Alperen Bıkmazer 'in, yurtlarda kalan çocukların karşılaştıkları riskler ve sorunlar hakkında sunumu

4.- TÜYAK Başkanı Hikmet Akın'ın, vakfın çalışmaları, yangın güvenliği konusunda yapılan ve özel yurtlarla ilgili yangın güvenliği konusunda yapılması planlanan yönetmelik çalışması hakkında sunumu

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyonu Başkanı Fatma Güldemet Sarı'nın, Adana Aladağ'da kapatılan özel bir yurtla ilgili yapılan işlemlere ilişkin açıklaması

IV.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Komisyonun çalışma takvimi ve usulüne ilişkin görüşmeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADANA'NIN ALADAĞ İLÇESİNDE KIZ ÖĞRENCİ YURDUNDA MEYDANA GELEN ELİM YANGIN VAKASININ ARAŞTIRILMASI VE BENZER ACILARIN BİR KEZ DAHA YAŞANMAMASI VE KAMUSAL EĞİTİM VE BARINMA HAKLARININ TÜM ÖĞRENCİLERİMİZ İÇİN GÜVENCE ALTINA ALINIP YAYGINLAŞTIRILMASI İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

6'ncı Toplantı

17 Mayıs 2017 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adana'nın Aladağ İlçesinde Kız Öğrenci Yurdunda Meydana Gelen Elim Yangın Vakasının Araştırılması ve Benzer Acıların Bir Kez Daha Yaşanmaması ve Kamusal Eğitim ve Barınma Haklarının Tüm Öğrencilerimiz İçin Güvence Altına Alınıp Yaygınlaştırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 11.04'te açıldı.

TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri Mehmet Yaşar Şahindoğan tarafından, yeni yurt facialarıyla karşılaşılmasında için alınması gereken tedbirlere ilişkin TÜRK EĞİTİM-SEN'in önerileri,

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcisi Yardımcı Doçent Doktor İbrahim Selçuk Esin tarafından, yatılı okuyan çocukların psikolojik durumları ve yaşadıkları sorunlar,

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcisi Yardımcı Doçent Doktor Alperen Bıkmazer tarafından, yurtlarda kalan çocukların karşılaştıkları riskler ve sorunlar,

TÜYAK Başkanı Hikmet Akın tarafından, vakfın çalışmaları, yangın güvenliği konusunda yapılan ve özel yurtlarla ilgili yangın güvenliği konusunda yapılması planlanan yönetmelik çalışması,

Hakkında birer sunum yapıldı.

Komisyonu Başkanı Fatma Güldemet Sarı, Adana Aladağ'da kapatılan özel bir yurtla ilgili yapılan işlemlere ilişkin bir açıklamada bulundu.

Komisyonun çalışma takvimi ve usulüne ilişkin bir görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 13.28'de toplantıya son verildi.

17 Mayıs 2017 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.04

BAŞKAN: Fatma Güldemet SARI (Adana)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail TAMER (Kayseri)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan GİDER (Çanakkale)

BAŞKAN – Çok değerli Komisyon üyelerimiz, çok değerli misafirler; bugün Komisyonumuzun gündeminde 3 tane sunum var. Bunlardan ilkini Mehmet Yaşar Şahindoğan, Türkiye Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası yani TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri yapacak.

Yine, 2'nci sunumumuzu Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcileri Sayın Yardımcı Doçent Doktor İbrahim Selçuk Esin ve Yardımcı Doçent Doktor Alperen Bıkmazer yapacaklar.

3'üncü sunumumuzu da Türkiye Yangından Koruma ve Eğitim Vakfı (TÜYAK) Başkanı Sayın Hikmet Akın Bey yapacak. Kendisi şu anda yolda, en geç bir saat içinde inşallah Meclisimizde olacak. Sunumlarımız bitinceye kadar kendisi de buraya gelmiş olur.

Çok değerli Komisyon üyeleri, isterseniz sunumumuza başlayalım.

Evet, şimdi, TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri Mehmet Yaşar Şahindoğan'ı dinliyoruz.

Mehmet Bey, kendinizi bir kısaca tanıtırsanız çok memnun oluruz Komisyon üyesi arkadaşlarımızın da sizi tanınması anlamında.

II.- SUNUMLAR

1.- TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri Mehmet Yaşar Şahindoğan'ın, yeni yurt facialarıyla karşılaşılmasında alınması gereken tedbirlere ilişkin TÜRK EĞİTİM-SEN'in önerileri hakkında sunumu

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Sizi ve Komisyon üyelerini sendikam adına, şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Ben Mehmet Yaşar Şahindoğan. TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Başkan Yardımcısı, Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşmeden sorumlu. Otuz iki yıllık öğretmenim, aynı zamanda kadrom yatılı bir okulda. Yatılı okulların ve yurtların sorunlarını yakından bilen bir insanım. Aladağ'da yaşanan faciayla ilgili, elim olayla ilgili Komisyonunuzun faydalı çalışmalar yapacağına inanıyorum. Ben de sendikamızın bu konuda ve benzeri yurtlarla ilgili alınması gereken tedbirler konusunda sizlere yazılı olarak bir dosya hâlinde sunduğu önerilerimizi izniniz olursa buradan tekrar etmek istiyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Aslında, konuyla ilgili, TÜRK EĞİTİM-SEN Başkanımız özellikle size yönlendirdi konuda uzman olduğunuz için. Hani, belki merak eden arkadaşlarımız, Komisyon üyelerimiz olabilir. Biz başkanlarını çağırmıştık ama doğrudan konuyla alakalı olduğu için çok değerli sekreterimize yönlendirdiler. Bilginiz olsun.

Buyurun.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİDOĞAN - Tekrar teşekkür ediyorum.

TÜRK EĞİTİM-SEN olarak hem ortaöğretimde hem de yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerimizin barınma ihtiyacının önemli boyutlarda olduğunu biliyoruz. Bu barınma ihtiyacının öncelikle devletimiz tarafından karşılanmasının gerektiğini de düşünmekteyiz ancak devlet imkânlarının yeterli olmaması durumunda, eğitime gönül vermiş çeşitli dernek, vakıf ve gerçek kişilerin yurt işletmesi ve yurt ihtiyacının giderilmesi için çalışma yapmasının da mümkün olduğunu düşünüyoruz. Bizzat devlet tarafından yurt ve barınma ihtiyacının karşılanamadığı durumlarda bu konuda inisiyatif alan gerçek kişi, dernek, vakıf gibi kuruluşların yurt açabildiği ve açabileceği de bir vakıdır.

Bu şekilde yurt açılması durumunda, devlet, bu yurtların daha kuruluş aşamasında titiz bir şekilde denetim ortaya koymalıdır. Yurt olarak açılacak binaların fizikî yeterliliği, o yurttaki barınacak öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verip veremediği mutlaka değerlendirilmelidir. Yurttaki barınan öğrencilerin güvenliği açısından gerekli fizikî tedbirlerin alınıp alınmadığına bakılmalı, bu konuda asla müsamaha gösterilmemelidir. Bu tür binaların eğer eksiklikleri varsa tespit edilmeli, bunlara hiçbir şekilde ruhsat verilmemelidir. Neticede insan hayatı söz konusudur.

Nitekim, Adana'nın Aladağ ilçesindeki kız öğrenci yurdunda çıkan yangında 11 öğrenci ve 1 görevli hayatını kaybetmiştir. Burada yurt açılması öncesinde ve yurt işletilmesi esnasındaki denetimlerin bir ihmaller silsilesi içinde eksik bırakıldığı anlaşılmaktadır. Yangın merdiveni olmayan yurtlar ya da yangın merdiveninin bir yangın anında kullanılmasını engelleyici şekilde kilitli tutulması bu tür facialara her zaman yol açabilir. Bu facia bunu bize açık bir şekilde göstermiştir. Bu milletin evlatlarının hiçbir tedbir alınmamış bir yurttaki ihtimal tehlikeler bilinerek denetim yapılmadan barınmasına izin verilmesinin hiçbir izahı yoktur ve olamaz da.

Bu tür yurtlarda denetimsizlik nedeniyle sonu faciaya varabilecek böylesi olayların yaşanmaması için etkin bir denetim sistemi mutlaka kurulmalıdır. Denetim işinin savsaklanmasına müsaade edilmemeli, bunu yapanlar da mutlaka en ağır şekilde cezalandırılmalıdır. Sadece Adana Aladağ'da değil, Türkiye'nin pek çok yerinde benzeri yurtlarda durum içler acısıdır. Eğer tedbir alınmazsa yeni faciaların yaşanılması da kaçınılmaz olacaktır. TÜRK EĞİTİM-SEN olarak bu tür yurt facialarıyla karşılaşılması adına alınması gereken çeşitli tedbirler olduğu düşüncesindeyiz. Bunlar:

a) Bu tür yurtlarda görevlendirilen kişilerin mutlaka bir pedagojik formasyon eğitimi alan kişilerden olması sağlanmalıdır.

b) Özellikle, ortaöğretim yurtlarında barınan, ailelerinden uzakta olan çocuklarımızın fikri ve ahlaki açıdan güvenliklerinin sağlanması için gereken her türlü tedbir alınmalıdır.

c) Bu yurtlarda kalan öğrencilerimizin de Türk millî eğitiminin bir parçası olduğundan hareketle bu yurtlarda sık sık Türk millî eğitiminin amaçlarına uygunluk denetimi yapılmalıdır.

d) Yurt binalarının tüm yönleriyle denetimi yapılmalı; güvenlik, yangın ve tabii afetlere karşı gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

e) Yurtlarda kalan çocukların yangın ve tabii afetlere karşı eğitimi sağlanmalı, zaman zaman yapılacak tatbikatlarla bu eğitim verilmelidir.

f) Tüm yurtlarda, öğrencilerin pedagojik ihtiyaçlarına uygun olarak rehberlik ve psikolojik danışman bulundurma zorunluluğu getirilmelidir.

g) Tüm yurtlara, mutlaka sağlık ve güvenlik görevlisi kadrosu istihdam etme zorunluluğu getirilmelidir.

h) Yurtlarda görev yapan yöneticiler mutlaka profesyonel olmalı, bu yöneticilerin profesyonelliği de devletimiz tarafından denetlenmelidir.

TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Merkezi olarak görüşlerimizi ifade eden sunumumuz, raporumuz bu kadar. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, Komisyona çalışmalarında başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Mehmet Bey.

Sorusu olan var mı Mehmet Bey'e?

Buyurun Deniz Hanım.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ediyorum.

Mehmet Bey, öncelikle sunumunuz için çok teşekkür ediyorum. Zaten bizim tespit ettiğimiz, en azından yurtları gezerken tespit ettiğimiz birçok sorun da dile getirilmiş. Bunun yanı sıra, verdiğiniz öneriler için de çok teşekkür ediyorum. Bu, yurtlarla ilgili olarak, tabii ki tüm özel yurtlarla ilgili sıkıntılarımız var, herhangi bir derneğin sadece yurduyla değil öğrencilerimizin barındırılmasıyla ilgili olarak düzenlenmiş, dernekler tarafından ya da farklı gruplar tarafından açılmış tüm yurtların güvenlik açısından, sağlık açısından, çocukların psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik gelişimini ne kadar desteklediği açıdan denetlenmesi bizim için çok önemli. Denetlenme noktasında önerileriniz var mı? Çünkü, biliyoruz ki denetleme noktasında birtakım sıkıntılar oluşuyor, ihmaller zinciri var ve yine bu ihmallerle birlikte, maalesef, belli bölgelerde kişisel ilişkiler sebebiyle kayırmalar da oluyor. Bu noktada, denetim mekanizmasıyla ilgili somut olarak önerileriniz var mı? Bunu merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Millî Eğitim Bakanlığında denetim sistemi hem okullarımız açısından hem de yurtlarımız açısından önemli bir sorun maalesef. Bir denetim yetersizliği söz konusu. Belki denetleyicilerin denetlenmesini de gerektiren yeni bir sistem kurulması gerektiği inancındayız. Mutlaka, denetleyicilerin de belli aralıklarla denetlenmesinin, bu yurtların periyodik olarak değil de belki ani denetimler şeklinde denetlenmesinin daha somut sonuçlar ortaya çıkaracağını düşünüyoruz. Mutlaka denetim sistemi, Millî Eğitim Bakanlığında hem eğitim kurumlarımız açısından hem de yurtlarımız açısından daha etkin hâle getirilmeli. Biliyorsunuz, denetim mekanizmasıyla ilgili son dönemde bazı değişiklikler yapıldı. İşte maarif müfettişlerinin bir kısmının kadroları iptal edildi, yeni müfettişler alındı filan, denetim açısından bir boşluk da söz konusu. Bu boşluğun acilen giderilmesi ve etkin bir denetim sisteminin kurulması gerekir. Bunun için de denetleyicileri de denetleyen bir sistem oluşturulmalı diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Deniz Hanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Gülay Hanım, buyurun.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum öncelikle Sayın Başkan.

Size de değerli sunuşunuz için teşekkür ederiz.

Şimdi, tabii, TÜRK EĞİTİM-SEN olarak siz elbette Komisyonumuza bilgi vermek için buraya kadar geldiniz, biz de mutlu olduk. Yaklaşık, 8 başlıkta özetlenebilecek tespitleriniz var. Bu tespitler aslında bizim... Adana Aladağ'a çok önemli bir gezi yaptık, Sayın Başkan teşekkür ediyoruz, o gezi çok kıymetliydi; orada görmek olayları ve oradaki mülki idareyle bu durumu paylaşmak ve şimdiye kadar niye hiçbir şey yapmadıklarını yüzlerine sormak da önemli bir çalışmaydı.

Şimdi, sizin, öncelikle bu sunduğunuz 8 ana başlığı daha önce Hükümet yetkililerine ilettiniz mi? İlettiyseniz bu konuyla ilgili herhangi bir gelişme oldu mu? Eğer olmadıysa bunun takibini yaptınız mı, ne şekilde yaptınız? Takibini yaptıysanız herhangi bir sonuç alabildiniz mi? Bunu öncelikle merak ediyorum. Çünkü hani burada, Komisyonunda dinlenmek üzere çağrıldığınıza göre elbette sizin de görüşlerinize Hükümet yetkilileri de değer veriyordu.

Az önce, Milliyetçi Hareket Partisinden sayın milletvekili arkadaşımızın sorusuna verdiğiniz cevap benim biraz dikkatimi çekti. "Denetleyicilerin denetlenmesi" dediniz. Şimdi, biz tabii yıllardır üniversitede hocayken de eğitimcilerin eğitiminden hep bahsederdik. Şimdi, aslında burada sizin başlıklardan birinde nispeten söylenmiş, oradaki eğitimcilerin de eğitimsiz olması. Hatta orada itfaiye müdürüydü zannediyorum bir beyefendi "Başlarında çocukların eğer onları yönlendirebilecek birisi olsaydı oradan çıkmalarını sağlayabilirdi." dedi. Hatta bir başka mülki idare amiri bize "Belki de oradaki, başlarında öğretmen olarak duran ve yanarak hayatını kaybeden öğretmen, orada bir yangın kapısının, PVC bile olsaydı yani plastikten bile olsaydı yangın kapısının ve merdivenin olduğu belki de bilmiyordu." dedi. Bunlar çok acı şeyler ama denetleyicinin denetlenmesi, denetleyiciyi denetleyen deneticinin de denetlenmesini getirir. Bunun sonu gelmez, onun için yapılması gereken şey sistemin oluşturulmasıdır. Doğru sistem oluşturulmalı ve sistem içerisinde yol alınmalıdır. Yoksa, kimse kimseye güvenmeden böyle bir yol alınamaz. O zaman herkes birbirini denetler –öyle bir fıkra da var biliyorsunuz- onun için o çok mantıklı gelmedi bana. Ama bu öneriler, nispeten, hatta hemen hemen tamamına bizim de katıldığımız öneriler niye hayata geçmiyor? Yıllardır, herhâlde siz bu konu üzerinde çalışıyorsunuz. Bu konularla ilgili bir yol alamama gerekçesi sizin kişisel görüşünüze göre nedir? Takipten aldığınız sonuçlar nelerdir?

Teşekkür ederim.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİDOĞAN – Biz neticede, konuyla ilgili bir sivil toplum örgütüyüz, görüşlerimizi hem toplum...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Çok özür dilerim, bir şey daha eklemek isterim, kusura bakmayın. Belki bununla birlikte cevap vermek istersiniz. Bunu size niye soruyorum? Ben de yıllarca STK yani bir derneğin genel başkanlığını yapmıştım, sivil toplum kuruluşlarının ne kadar yetkisi olduğunu iyi bilirim ama biz sendikaları genel olarak işçi ya da memur maaşlarının artırılması sürecinde, bunu takip ederken hep gördük ve kimi zaman başarılı, kimi zaman kendilerince başarısız sonuçlar da aldılar ama bunu takip ettiler ve canla başla takip ettiler. Benim asıl sormak istediğim şey şu ki: Çocukların ölümüne sebep olabilecek, çocuklarımızın hayatını çok kötü bir şekilde kaybetmesine sebep olabilecek bir vaka ve oldu da, çocuklarımız hayatını kaybetti. Böyle bir durum niçin aynı canlılıkla takip edilmiyor? Biraz da bunu merak ediyorum onun için. Yoksa elbette ki sizin yetki sınırlarınızı biliyorum.

Teşekkür ederim.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum.

Konuyla ilgili görüşlerini kamuoyuyla paylaşan, kamuoyu oluşturarak görüşleri doğrultusunda birtakım uygulamaların olmasını sağlamaya çalışan bir sivil toplum örgütüyüz; doğrudan doğruya uygulayıcı olmak gibi yada uygulamak gibi bir yetkimiz yok biliyorsunuz. Bu, tamamen siyasi iradenin ve...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Tabii, zaten sorum o çerçevede.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – ...devlet yöneticilerinin yapabileceği bir şey. Hem toplu sözleşme görüşmelerinde -sadece ücret sendikacılığı yapan bir sendika değil- bu tür sorunlarla ilgili düşüncelerimizi, alınması gereken tedbirleri Hükümet yetkilileriyle paylaşıyoruz hem de zaman zaman yapmış olduğumuz basın açıklamaları noktasında kamuoyuyla bu düşüncelerimizi paylaşıyoruz. Bu düşüncelerimizin uygulama alanına geçmesi doğrudan doğruya siyasi iradenin olaya bakışıyla ve tercihiyle alakalı bir şey.

Denetim yapanların denetlenmesi hususundaki görüşlerime de bir açıklık getirmek istiyorum. Denetimler esnasında bazı müsamahakâr tutumların olduğu, bazı şeylerin görmezden gelindiği ve denetimlerin bu şekilde usulen tamamlandığı yönünde bize bilgiler de geliyor. Bu nedenle, denetleyicilerin de en azından zaman zaman denetlenmesi gerektiğini, denetimlerin yerinde yapılıp yapılmadığının gözlemlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hüda Hanım, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar ve değerli misafirimiz; hoş geldiniz.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Hoş bulduk, sağ olun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyoruz sunumunuz için de. Gayet makul ve güzel öneriler vardı. Belirttiğiniz önerilere katılmamak mümkün değil. Her biri bizim de dahil olduğumuz, bizim de talep edeceğimiz, ettiğimiz noktalar. Fakat öyle bir çıkmazımız var ki yani sadece Aladağ konusunda, yurtlar konusunda değil, toplum olarak bizim çıkmazda kilitlenip kaldığımız hatta boğulduğumuz bir nokta var, burayı aşabilecek bir yol oluşturmamız gerekiyor.

Yani, üzgünüm maalesef, çare denetleyicilerin denetlenmesi, onları denetleyenlerin denetlenmesi meselesinden ziyade, zaten sistem... Var aslında yani bir denetim mekanizması var, denetimi öngören bir prosedür de var, yok da değil yani doğrusuyla yanlışıyla, üç aşağı beş yukarı o en sakat hâliyle bile desek bir prosedür var, bir kural var ama bunların bile hiçeştirildiği, yok sayıldığı, hiç yokmuş gibi davranıldığı bir gerçeklik de var. Bu nasıl aşılacak? Bunun bir zihniyet, bir algı, bir sorumluluk ve bir bilinç, bir eğitim meselesi de olduğunu düşünüyorum aynı zamanda. Yani, denetleyicilerin denetiminden, onun, onun, onun birbirini denetlemesinden ziyade, mevcut olan gerçekliğe, teamüllere uygun bir sorumluluk bilinci de eğitim de geliştirmemiz gerekiyor, alternatif geliştirmemiz gerekiyor. İnsanların kendi vicdanı kendini denetlemese hiçbir sistemsel mekanizma o insana yaptırımda bulunduramaz. İnsanın önce kendi iç dinamiği, en önemli denetimcisi vicdandır.

Biz Aladağ gibi bir vahşet, bir acı yaşanmış olmasına rağmen, arkadaşlarımızla birlikte orada aynı cemaatin ve devletin de 1-2 yurdunu ziyaret ettik, yine aynı gerçeklik, aynı teamüllere, prosedürlere aykırılık orada da sürüyor. Ve inanıyorum ki o insanlar vicdansızlıklarından da değil, samimiyetsizliklerinde de değil yani zannediyorum ki o öğrencilerin, belki evlerinde halı yüzü göremeyen insanların orada halılarla karşılanması, halılar içerisinde, ahşaplar içerisinde yaşıyor olması

o insanlara onlara daha lüks, daha cazibeli bir ortam sağladığını düşündürmüş olabilir ya da gurbette değil, bir cezaevi koğuşunda, bir soğuk yurt odasında gibi değil de kendilerini evlerindeymiş gibi hissettirmek için de muhakkak öyle bir sistem düşünmüş olabilirler ama sonuçta, bunlar emanet edilen canların, ama çocuk ama yetişkin hiç fark etmiyor -insan, canlı; bir hayvan bile olsa, bırakın insanı-hayatını riske atan tüm şartların toplanıp, derlenip acı sonuçlara yol açması ortaya çıkıyor. Bizim samimiyet-samimiyetsizlikten de ziyade, bu insanlara sorumluluk bilinci, yönetim bilinci, emanet bilinci, denetim bilinci, eğitim bilinci... Yani gerçekten bir insani sorunla da karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Bizim önce kendi vicdanımızla ve ehliyetimizle, kalifiye duruşumuzla, nitelikli yapımızla bu ihmaller zincirine karşı en büyük denetim mekanizmasını kendi içimizde gerçekleştirebileceğimizi düşünüyorum. Bu konuda -yine Adana'da da vurguladım- bu noktalarda da bir yol, bir çalışma ortaya koymak zorundayız yoksa toplumumuzda milyonlarca örneği olacağı gibi, denetim prosedürleri oluşturulur ama minareyi çalan kılıfını da bulur. Dünya kadar denetimden kaçmanın yollarının ne kadar profesyonelce toplumumuzda yaşandığını hepimiz biliyoruz. Mesele, bunun, daha farklı acılara yol açacak durumların engellenmesine dönük çalışmalar ortaya koyabilmektir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyonu Başkanı Fatma Güldemet Sarı'nın, Adana Aladağ'da kapatılan özel bir yurtla ilgili yapılan işlemlere ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Ben bu arada yeri gelmişken bir bilgi notunu da aktarayım: Valilikten aldığımız bilgiye göre, zaten Adana Aladağ'daki gezdiğimiz o 2'nci özel yurt kapatıldı, bilginize. 7 öğrenci devlet yurduna aktarıldı.

Yine, valilik onayıyla 11/5/2017 tarihinde yani bizim orada bulunduğumuz gün 3 müfettiş görevlendirildi ve soruşturma başlatıldı o 3 isim üzerine.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yani şey, sosyal hizmetler müdürü, ilçe millî eğitim müdürü ve okul müdürü.

BAŞKAN – Evet, ilçe millî eğitim fon müdürü ve okul müdürü noktasında.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Tamam, çok teşekkürler.

BAŞKAN – Bazı Komisyon üyelerimize o gün duyurmuştum ama erken ayrılanlar olunca bunu da tekrar burada belirtelim. Her iki noktada da en azından gerekli tedbirler şu anda alındı diye düşünüyoruz.

Buyurun Mehmet Bey.

II.- SUNUMLAR (Devam)

1.- TÜRK EĞİTİM-SEN Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri Mehmet Yaşar Şahindoğan'ın, yeni yurt facialarıyla karşılaşılmasını için alınması gereken tedbirlere ilişkin TÜRK EĞİTİM-SEN'in önerileri hakkında sunumu (Devam)

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Sayın vekilimin söylediklerine katılmamak mümkün değil. Öncelikle bir zihniyet meselesi, bir eğitim meselesi, bir vicdan meselesi. Tabii “denetim” derken bu işin somutlaştırılması anlamında bir söz ifade ettik yoksa hiçbir denetim, hatta denetleyicilerin denetimi de bu işin çözümü değil. Yani, insanlara o eğitimi, o sorumluluk duygusunu, o vicdanı kazandırmadığınız

sürece ne kadar denetlerseniz denetleyin bu tür olayların önüne geçmeniz mümkün değil. Ama devlet tabii somut normlar üzerinden hareket eder. Bu noktada etkili bir denetim mekanizmasının olması gerektiği de bir vakiadır.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Başkanım, ben de bir beş dakika geç kaldım, özür diliyorum başkan.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Buyurun.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Mehmet Bey'den de özür diliyorum.

Sunumunuzun yarısında geldim ama 3'üncü sıradan sorayım da baştakileri de okuyayım, ondan sonra yönelteyim dedim. Genel olarak sunumunuzu da okudum, teşekkür ediyorum. 2 soru yöneltmek, paylaşmak istiyorum sizinle.

Birincisi: 2 yada 3 Mayıs'tı, Millî Eğitim Bakanlığı orta okul çağındaki çocuklar için de 10'ar kişi civarında apart, yurt ve benzer kurumlar açılabileceğine dair, bu konuda bir yönetmelik hazırladı. O yönetmeliği incelediniz mi? O yönetmelikle ilgili değerlendirmeniz nedir, bu birinci sorum.

İkincisi: Aladağ'a biz çok verimli ve çok öğretici -yani verimlilik derken öğreticilik anlamında- bir gidiş yaptık, aileleri tanıdık. Çoğunda ortak payda “Ben çocuğumu yanımda görmek istiyorum.” duygusuydu yani 10, 11, 12 yaşındaki çocuklar... Eğitimin, belli bir yaşa kadar çocukların eğitiminin anne babasıyla olması gerektiği yönünde bir şey de oluştu bizde ama konunun içindeki bir kişi olarak eğitim sisteminin bularıyla ilgili prensip bir öneriniz var mı?

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Millî Eğitim Bakanlığının ortaöğretime yönelik yurt açılmasıyla ilgili o düzenlemesi, yapmış olduğu birçok düzenleme gibi sivil toplum kuruluşlarıyla ve paydaşlarla paylaşılarak yapılmış bir düzenleme değil. Biz bu hâliyle bu düzenlemenin doğru olmadığını ve paydaşlarla mutlaka paylaşılarak bu tür düzenlemelerin yapılması gerektiğine inanıyoruz. Bakanlık bu konuyu mutlaka yeniden değerlendirmeli.

Öğrencilerin ailelerinden uzakta olması, yurt ortamında olması kendi başına yeni birtakım sorunların oluşmasına da yol açıyor. Öncelikle, tabii, ailelerinin yanında barındırılması veya barınabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerekir yani yurtlarda kalma ihtiyacının en aza indirilmesi noktasında eğitim sistemi içerisinde birtakım düzenlemelerin yapılması mümkündür. Bakanlığın ilk hareket noktası olarak bunu alması gerektiğinin daha doğru olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Leyla Hanım, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Mehmet Bey, teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Ben de hemen hemen Sayın Balbay Vekilimizin sorduğu gibi, yeni çıkan yönetmeliği incelediniz mi tümüyle ve orada bulduğunuz eksik noktalar var mı veya yeni yönetmelikte hemen hemen sizin önerdiklerinizle alakalı birtakım maddeler var. Eksik bulduğunuz noktalar var mı?

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Yeni yönetmeliği çok ayrıntılı olarak inceleme imkânımız olmadı, kamuoyuyla paylaşıldığı şekliyle biliyoruz, üzerinde geniş kapsamlı bir çalışma yapma imkânımız olmadı; onu belirteyim ancak hazırlanması noktasında bizden görüş alınmadı. Bakanlık genelde bu tip konularda görüş alarak paydaşlarıyla bu tür düzenlemeleri yapar. Bu konuda bizden görüş alınmamasını bir eksiklik olarak kabul ediyorum. Mutlaka olumlu yönler de vardır yani yönetmeliği veya değişikliği tamamen olumsuz gördüğüm gibi bir anlam çıkmasın ama usul olarak bizimle paylaşarak, bizim görüşlerimiz alınarak bir çalışma yapılsaydı daha sağlıklı olurdu. En kısa zamanda da konuyla ilgili, değişiklikle ilgili titiz bir çalışma yapacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, o zaman şöyle söyleyelim Mehmet Bey: Biz Komisyon üyelerimiz de dâhil olmak üzere, hem yönetmeliğin taslak hâlinin sunumunu almıştık hem de son hâlini aldık, hatta karşılaştırmalı bir doküman da çıkardık. Madem böyle bir eleştiriniz var, sizden şunu istiyoruz: Ashında buraya biraz daha hazırlıklı gelmiş olsaydınız belki bize bu bilgileri aktarmış olurdunuz. Önümüzdeki süreçte bize bu yönetmeliği inceleyip, eskisiyle kıyaslayıp yeni çıkan yönetmelikte “Şöyle olsa daha iyi olurdu.” veya “Şu da eklenseydi daha iyi olurdu.” diyeceğiniz bir şey varsa biz o bilgileri sizden alalım.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Tabii ki, önerilerimizi hazırlar, gene bir rapor hâlinde Komisyonunuza sunarız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Memnun oluruz çünkü hemen hemen sizin bazı noktalarda burada özellikle altını çizerek ifade ettiğiniz, alınması gereken tedbirlerin bir kısmının karşılığı yeni yönetmelikte var diye düşünüyorum ama tabii, sizin kendi bakış açınızla bunu bir değerlendirmeniz bizim için de faydalı olacaktır.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Tabii ki.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum -başka soru yoksa- çok değerli katkılarınız için, buraya kadar geldiğiniz için.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Raporunuzu da en kısa zamanda bekliyoruz Komisyonumuza.

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL MEVZUAT VE TOPLU SÖZLEŞME SEKRETERİ MEHMET YAŞAR ŞAHİNDÖĞAN – Evet, inşallah.

Çok teşekkür ediyorum. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkür ediyorum.

Bu arada TÜYAK (Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı) Başkanı Hikmet Akın Bey de biraz önce geldiler. Hoş geldiniz Hikmet Bey.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Hoş bulduk efendim.

BAŞKAN – Sizin sunumunuzu en son alacağız, biraz gecikeceğiniz için öyle ayarlamıştık.

Şimdi, Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği temsilcileri Sayın İbrahim Selçuk Esin ve Alperen Bıkmazer’i dinleyeceğiz.

2.- Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcisi Yardımcı Doçent Doktor İbrahim Selçuk Esin’in, yatılı okuyan çocukların psikolojik durumları ve yaşadıkları sorunları hakkında sunumu

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK EŞİN – Herkese merhabalar. Öncelikle, Komisyonumuzun Sayın Başkanı ve değerli üyeleri olmak üzere tüm katılımcıları selamlıyorum.

Biz Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği adına Alperen Bey'le beraber katılıyoruz. Ben Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinde Çocuk Psikiyatrisi Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak çalışmaktayım. Alperen Bey ise Beykent Üniversitesinde Çocuk Psikiyatrisi Ana Bilim Dalında çalışmakta.

Şimdi, tabii, bizim derneğimize ulaşan görevlendirme yazısı biraz geciktiği için, bizim son pazartesi itibarıyla haberimiz oldu. O yüzden derneğimiz, tabii, daha geniş katımlı katılmak istiyordu ama bu alanda en azından çalışmaları olan kişiler olarak bizleri tercih ettiler.

Ben Erzurum'da Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinde özellikle YİBO'ların yoğun olarak bulunduğu bir bölgede çalışıyorum ve de özellikle adliye alanında çalışıyorum. Alperen Bey de yaklaşık dört yıldır Adli Tıp kurumunda yine istismar vakalarıyla yoğun bir şekilde ilgileniyor.

Bizim buradaki, tabii, en önemli noktamız, Komisyonla ortak paydaşımızın çocuklar olması. Biz de bu çocuklar noktasında bizim değerlendirmelerimizde neler fark ettik, bu Komisyona neler iletebiliriz, onu ortak bilimsel bir yapı üzerinde konuşmak istiyorum.

Birincisi, başlangıçta şunu söylemek isterim, çok fazla vaktinizi almadan, belki soru-cevap şeklinde daha iyi ilerleyebiliriz: Sorunu üç grup hâline bölmekte fayda var çünkü bizim değerlendirmelerimizde fark ettiğimiz kadarıyla bir YİBO'lar var bu çocukların yatılı kaldığı; ikincisi, yine devlete bağlı ortaokul ve liselerde kırsaldan gelen çocukların kaldığı normal, devlete ait yurtlar var; bir de özel yurtlar var. Bu üçünden de bizim değerlendirmelerimizde bir şekilde başvuran çocuklar var. Bizim de bu çocuklar üzerine değerlendirmelerimizde tespit ettiğimiz bazı faktörler var, onları sizinle paylaşmak istiyorum.

Birincisi -sunumumuzdan ilerlemek istiyorum- Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne baktığımızda “çocuk” tanımı içerisine giren, 18 yaş altı her birey çocuk tanımı içerisine girmekte ve de “Bu çocuklar kimlere emanet?” diye baktığımızda, ebeveynlerine, öğretmenlerine, özel kuruluşlara ve sonuçta devlete. Hepsinin sonucu yine devlete çıkıyor çünkü ben birçok adli değerlendirmelerimde fark ettiğim üzere, birçok ihmal ve istismarı gerek evlerinden gelen çocuklarda gerekse yurtlarda kalan çocuklarda fark ettim ve de bu değerlendirmelerimde, adli değerlendirmem haricinde fark ettiğim çocukları Çocuk Koruma Kanunu kapsamında gerekli tedbirlerin alınması için yine adli birimlere bildirimde bulundum. Gerek çocuklardan olsun gerek YİBO'dan olsun, birçok çocukta bu türlü bildirimlerim bulunmakta. O yüzden söylüyorum, yine sonuçta bu çocuklar devlete emanet.

Bu çocukların yaşayabileceği sıkıntılara bakacak olursak, ne gibi sıkıntılar var? Fiziksel istismara uğrama riskleri var, cinsel istismara ve ihmale uğrama riskleri var. Tabii, bunların haricinde “psikopatoloji” diyebileceğimiz birçok psikiyatrik rahatsızlıkların da gelişme riskleri var bu çocuklarda.

Peki “İhmal ve istismar kapsamına neler giriyor?” diye baktığımızda, anne, baba veya bakıcı veya bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal olarak uygunsuz, hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun sağlıklı gelişimini engelleyen, kısıtlayan her türlü eylem veya eylemsizliklerin hepsini biz bu ihmal ve istismar kapsamına sokabiliriz.

Peki, bu ihmal ve istismar çocukta ne gibi sonuçlar doğurabiliyor? Çocuğun cinsel, sosyal, fiziksel gelişimine, sağlığına ve güvenliğine ciddi anlamda tehdit oluşturuyor. Sonuçta da birçok psikiyatrik rahatsızlıklar çocukta gelişebiliyor.

Bu ihmalleri, istismarları sınıflandıracak olursak fiziksel cinsel ve duygusal istismar olarak sınıflandırabiliriz. Diğer bir ihmal de eğitimsel ihmaldir. O da tabii ki sonrasında belki gerek duyulursa tartışılabilir. Bu konularda size veriler vermek isterdim ama ülkemizdeki verilerin yetersizliğinden dolayı bu konuda çocukların uğramış olduğu istismar ve ihmal vakalarında çok veri veremiyorum ama rahatlıkla yüzde 10 civarı diyebiliriz ve bu istismar vakalarının yüzde 15'inin ancak açığa çıktığını söyleyebiliriz.

Demin sendikadaki görevli beyin söylediğine ben bir katkı yapmak isterim. Şimdi, demin de bahsettiğim gibi, benim birçok vakada bildirimim var. Türk Ceza Kanunu'nun 280'inci maddesi kapsamında savcılığa birçok bildirimde bulundum muayeneme başvuran çocuklarda fark ettiğim ihmal ve istismarları. Bu denetimin bir parçası bu olabilir aslında, bildirimler olabilir. Bu çocukların aralıklarla sağlık kontrollerinden geçirilmesi, yurtlarda ve yuvalarda kalan diyelim... Çünkü biz çocukların dilinden çok iyi anlıyoruz, bu bizim alanımız zaten. Çocuklar da çok saf ve temiz bir şekilde durumlarını anlatabiliyorlar bize. Bunu ilk muayenede, ikinci muayenede, belki 10'uncu muayenede anlatacaklar; biz sabırla bekliyoruz. O yüzden, bu ihmal ve istismarın bildirimini çok önemsiyorum ancak bu bildirimin kolaylaştırılmasında fayda var çünkü çoğu zaman tehdit alıyorum bu konuda da ama tehditlere rağmen ben bildirimlerime devam ediyorum çünkü aileler kimin bildirdiğini, bu hukuki sürecin, adli sürecin kimin tarafından başlatıldığını çok iyi biliyorlar. O yüzden, bu bildirim süreçlerini aktifleştirmekte fayda var, gerek okul yöneticilerinin... Çünkü kamu görevlilerinin hepsinin sorumluluğu içerisinde bu durum.

Peki, çocuklar ve gençlerin yatılı kalmaları ihmal ve istismara zemin hazırlar mı? Zannederseniz bu bizim için önemli. Bu soru iki soruyu aklımıza getirmekte: Çocuklar yatılı kalabilirler mi ve eğer kalırlarsa muhtemel sakıncaları ve zararları ne olur bu çocuklara?

“Çocuklar yatılı kalabilir mi?” sorusu: Yatılı kalamazlar, bunu küçük yaş için çok net bir şekilde söyleyebiliriz. Kreşi bile zaten biz 3,5 yaşından önce gerekmedikçe önermiyoruz. İlkokul çağında olsun, ortaokul çağında olsun, lise çağında olsun, mümkünse biz her zaman primer bakım verenlerin yanında kalmasını öneriyoruz çünkü çocukların gelişimlerinde güven duygusu, insanlarla ilişkilerini geliştirmesinde temel oluşturan bir “bağlanma” terimi vardır tıpta. Bu bağlanmanın düzenli olarak güzel bir şekilde gelişmesi için primer bakım verenleriyle, devamlı ilişki kurduğu kişiyle güven ilişkisinin kurulması çok önemli, aksi takdirde çocuklarda çoğu zaman etrafa karşı güvensiz bir kişilik oluşuyor, bir de bunu düzeltmek çok zor oluyor ilerleyen zamanda. Bunun için, insan yavrusu diğer canlılardan farklı, daha uzun süre bakıma ihtiyaç duyuyor ve bağımsız hareket etmesi daha uzun zaman alıyor, bunu göz ardı etmemek lazım.

Peki, yatılı kalmanın muhtemel sakıncaları neler? Baştan da bahsettiğim gibi, istismar, ihmal, psikiyatrik rahatsızlıkların gelişmesi, davranışsal ve uygunsuz davranışların bulaşması yani tıp dilinde kontaminasyonu çünkü uygunsuz davranışlar diğer çocuklarda olduğu zaman başka çocukları korumak çok zor oluyor.

Peki, kalmanın muhtemel faydaları nedir? Bireyselleşmenin desteklenmesi; bu, soru işareti çünkü bu ne kadar desteklenebiliyor, o soru işareti. Akran etkileşimi; bu, katkı sağlıyor olabilir çünkü evlerde kalan çocuklarda bizim çoğu zaman fark ettiğimiz, ekran bağımlılığı ve de ebeveynlerle kaliteli, sağlıklı iletişim kuramamaları. Bu anlamda akran etkileşimini sağladığını söyleyebiliriz, ekran maruziyetini azalttığı söylenebilir.

Peki, bu çocukların devamlı muhatap oldukları yurt personeli hakkında da kısaca bilgi vermek istiyorum. Bu çocuklar yurt personeli ebeveynleri gibi görmüyorlar çünkü psikolojik ve emosyonel dediğimiz duygusal sıkıntılarına cevap verecek yeterli kaynağa sahip değiller bu yurt görevlileri

yani o çocuklarda sıkıntıları fark edebilecek ve erken dönemde müdahale edebilecek bir donanımına sahip değiller. Doktorların en önemli iki görevi vardır: Birincisi, koruyucu hekimlik; ikincisi, tedavi edici hekimlik. Asıl görev koruyucu hekimliktir çünkü tedavi etmek güzel olmakla birlikte asıl olan, çocukların hiç rahatsız olmaması, hasta olmaması, istismara uğramamasıdır. Bizim de -burada tabii ki bu Komisyona katılmakta en çok memnuniyet duyduğum alanlardan biri bu- istismar vakalarına koruyucu hekimlik açısından bir faydamız olursa çok memnun oluruz. Çok sayıda çocukla ilgileniyorlar ve bu kişilerin iş yükleri çok fazla.

Teşekkür ediyorum.

Ben kendi deneyimlerimden de kısaca bahsetmek istiyorum vaktim varsa. Bizim YİBO'lardan değerlendirdiğimiz birkaç vakamız oldu ve ben bunu ilçe milli eğitim müdürlüklerine ve ilçe savcılıklarına bildirimde bulundum, o YİBO'ların koşullarıyla ilgili. Bu çocukları değerlendirdiğimde fark ettiğim iki tane ana unsur var: Birincisi, bu çocukların yaş gruplarına dikkat edilmeyerek aynı yurttaki kalması -mesela, ortaokul çağı ile ilkököl çağındaki çocuklar aynı YİBO'da kalıyorlar- çünkü ilkököl ve ortaokuldaki çocukların cinselliğe bakışı farklı, ilgileri farklı ve de cinsellik algıları farklı. Benim muayenemde ilkököl 2'nci sınıfa giden bir cinsel istismar mağduruyla aynı okulda ortaokula giden suça sürüklenen çocuk vardı. Suça sürüklenen çocuğu dinlediğimde çok önemli bir şey söyledi, "Ben de küçükken istismara uğradım bu okulda." dedi, ilkökuldayken. Bu, bilimsel literatürle paralel. Niçin paralel? Çünkü bilimsel literatür diyor ki: "Mağdur olan ileride bu suçu işleme riski oluşturur." Yani bu okullar aslında nesilden nesile aktarılan uygunsuz davranışların aktarımını da biraz desteklemiş gibi oluyor. Bu anlamda dikkatinizi çekmek isterim.

Diğer bir husus da bu çocuklara -ben bunları tabii bildirimde yazdım- banyolarda, özellikle banyolarda gereken mahremiyetin gösterilmediği konusundaydı. Bu konunun da dikkat edilmesi gerektiğine dair ben savcılığa yine bildirimde bulundum.

Alperen Bey'in de belki katkıları olur, ona da ben söz vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

3.- Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Temsilcisi Yardımcı Doçent Doktor Alperen Bıkmazer'in, yurtlarda kalan çocukların karşılaştıkları riskler ve sorunlar hakkında sunumu

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. ALPEREN BIKMAZER – Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında görevliyim. Buradan önce yaklaşık dört yıl kadar Adli Tıp Kurumu 6'ncı İhtisas Kurulunda görev yaptım. Görev sürem boyunca da sürekli olarak cinsel istismara, fiziksel istismara uğrayan çocuklar ve suça sürüklenen çocuklarla ilgili değerlendirmelerde bulundum.

Doktor İbrahim Bey'in bahsettiği gibi, yurtlarda kalmanın çocuklarda birtakım risklere yol açtığını, riskli davranışlara yol açtığını ve çocukların örselenmesine yol açtığını görüyoruz. Aslında bizim buradaki niyetimiz bir günah keçisi aramak değil çünkü aynı zamanda, evlerde ailelerinin yanında kalan çocuklarda da buna benzer sıkıntıların olduğunu görüyoruz. Hani, bir taraftan çocukların yurttaki kalmasını uygun görmezken bir taraftan da ailelerin iyi bir ebeveynlik yapması için gerekli yol alınması, çalışmalar yapılması gerektiğini de düşünüyorum çünkü günümüzde çocuklar çok fazla kontrolsüz uyarana maruz kalıyor özellikle de iletişim araçlarının, medyanın artmasıyla birlikte ve ebeveynler, hani hayatın belki de zorlukları diyelim, ondan dolayı bu kontrolsüz uyaranlar noktasında çocukları yeterince "supervise" edemiyorlar, çocuklar üzerinde o koruyuculuklarını ya da o uyarıcı rollerini yeterince yansıtamıyorlar ve bu kontrolsüz uyaranları da çocuklarda, özellikle suça sürüklenen çocuklarda görüyoruz, birtakım problemlere yol açıyor. Bu anlamda da ebeveynlerin bilinçlendirilmesi,

ebeveynlik yapmakla ilgili, “nasıl ebeveyn olunur”la ilgili belki eğitim verilmesi noktasında politikalara ihtiyaç duyulabilir. Bu noktada çünkü -doktor beyin de bahsettiği gibi- değişen bakım vericilerden ziyade bir tek bakım vericiyle birlikte zaman geçirmenin ve ona bağlanmanın, onunla böyle bir güvenli alan oluşturup o güvenli alanda yaşamının çocuklardaki hem kişilik, karakter gelişimi hem de mizacın ortaya çıkışı noktasında daha faydalı olduğunu görüyoruz.

Benim konuyla ilgili eklemelerim bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sorusu olan?

Deniz Hanım, buyurun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle her iki değerli hocamıza da çok teşekkür ediyorum.

Bir psikolojik danışman olarak sizlerin görüşlerine katılmamak zaten mümkün değil, her ne kadar alanda sizin kadar köklü bir eğitim almamış olsam da. Tabii ki çocuk ve ergen psikiyatrisi daha çok ruh sağlığı hastalıklarında da ele aldığı için daha detaylı biliyorsunuz. Ancak çocukların aile yanında kalmasının güvenli bir bağlanma oluşturması açısından ne kadar değerli olduğunu biliyorum ve bu noktada çocuklar eğer aile içerisinde bir riskle karşı karşıya iseler ancak o zaman devlet tarafından açılmış kurumlarda, iyi denetlenen kurumlarda olması gerektiğini düşünüyorum. Bu noktada, zannediyorum, sizin de daha önceden çıkarılmış olan yönetmeliğe itirazınız olacağını düşünüyorum yani çocukların çok erken yaşta yurtlara alınması, aile yanından eğitim için yurtlara alınması ve bu alınma sırasında bahsettiğiniz şekilde yaş gruplarının çok dikkate alınmaması. Her ne kadar liseli öğrencilerin yanında barındırılmasalar da çok ince detaylarla yakın yaş grubu olarak gördüğümüz o yaşlarda da risk olduğunu biliyoruz. Zannediyorum -bu yönetmeliği incelediniz mi bilmiyorum ama- bu noktada da itirazınız vardır diye düşünüyorum, görüşünüzü almak istiyorum.

BAŞKAN – Yeni çıkan yönetmelikten bahsediyorsunuz, değil mi?

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Bu, küçük yaşta çocukların, 10 yaşında... Evet, yeni yönetmelikten.

BAŞKAN – Tamam, ona açıklık getirmek için soruyorum. Millî Eğitim Bakanlığının son çıkardığı yönetmelikten bahsediyoruz, değil mi?

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Evet. Hatta, bildiğim kadarıyla çok daha erken yaşlarda, anaokulu çağında da çocukların yurtlara alınmasının önünü açan bir madde var. Bunun da çok ciddi bir şekilde sorunlar yaratacağını düşünüyorum, dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum.

Geniş çaplı bir ihmal ve istismar araştırmasına sahip değiliz Türkiye olarak, maalesef yok. Yani bugüne kadar Çocuk İstismarlarını Araştırma Komisyonunda da görev yaptım ben grubum adına, maalesef etkin bir çalışma yok, Türkiye'nin risk haritası, ulusal risk haritası çıkarılmış değil. Bu çocuklar kaldıkları yurtlarda ne kadar güvenli ve hatta ailelerinin yanında ne kadar güvenli, ne kadar ihmal ve istismara uğruyorlar, maalesef bunun bilgisine sahip değiliz. Bunu araştırırsak hoşumuza gitmeyecek birçok sonuçla karşılaşacağımızın farkındayız ama sırf bunlarla karşılaşmaktan üzülmüyoruz, endişe ediyoruz diye çocukları o ortama mahkûm bırakmak da en büyük günahlardan biri diye düşünüyorum. Bu konuda üniversitelerden nasıl destek alabiliriz ya da devlet kurumlarına öneriniz nedir? Bu konuda da görüşlerinizi almak isterim.

Yine, yurtlardaki programlar, mevcut programlar gerçekten çok kayda değer. Biz Aladağ'a gittiğimizde bu çocuklara saat üçlere kadar bulaşık yıkatıldığını, çamaşır yıkatıldığını öğrenmiş bulunduk maalesef. Yani bu çocuklar yaşlarının gerektiğinin...

HÜDA KAYA (İstanbul) – İbadet için de kaldırıldıklarını...

FEVZİ ŞANVERDİ (Hatay) – Niye müdahil oluyorsun ya! Bir şey söylüyor, dinleyelim.

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyelerimiz, bir dinleyebilir miyiz Deniz Hanım bir şeyden bahsediyor.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Evet, şimdi ben programı okuyacağım. Bu program bir avukat arkadaşımızdan geldi Barolar Birliğinden, bir fotoğraf.

BAŞKAN – Hangi program?

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Yurdun günlük programını Barolar Birliği, avukatlar almış.

Saat 5.00'te namaz için öğretmenle çocuğun uyandırılması, 5.30-6.30 ilmihâl dersi, 6.30-7.00 okul için hazırlık, 7.00 kahvaltı, 8.00 okula gitmek için yurttan ayrılış, 16.30 okuldan çıkış, 17.00 okul sonrası yurda varış, 17.00-18.00 arası ikindi namazının kılınması ve bir saatlik ilmihâl dersi, 18.00 akşam namazının kılınması, 18.45 3'üncü katta bulunan etüt odalarına giriş, 22.00 uyku.

Bu çocuklar ortaokul öğrencisi. Bizim çocuklarımızın dinini öğrenmesi bizim için de çok önemli çünkü gerçekten kültürel değerlerimizin, aynı şekilde dinî değerlerimizin aktarılması da çok önemli çocuklara. Ama öyle bir programla ben karşı karşıya kaldım ki bu çocuklar hiç oyun oynamıyor, bu çocuklar kütüphaneye gitmiyor, bu çocuklar sosyal etkinliklerin hiçbirine katılmıyor. 5'te kalkıyorlar, gece 10'da yatıyor görünüyorlar ama bizim öğrendiğimize göre sabahın 3'üne kadar bulaşık da yıkıyorlar. E, şimdi, bu çocukların fizyolojik sağlığı açısından düşünecek olursak ki gece uykusunda hormonların salgılanmasına da baktığımızda, büyüme hormonlarının, bunu siz teknik olarak da açıklayacaksınız, buradan bir değerlendirmek istiyorum, aynı zamanda sosyal gelişim açısından da değerlendirmek istiyorum, psikolojik gelişim açısından ne düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum. Ve yine, bu çocukların, maalesef, okulda uyuyakaldıkları, endişeli oldukları, anne babalarına 8'inci sınıf öğrencilerinin "Biz sınava hazırlanamıyoruz." diye ağıladıklarını dinledik.

Çok teşekkür ediyorum ben Sayın Komisyon Başkanımıza ve nihayetinde sayın valiye de; o gün yaptığımız toplantıdan sonra bu yurtla ilgili olarak 3 görevlinin, sorumlunun tekrar soruşturma kapsamına alınmış olması ve yine, mevcut riskleri taşımaya devam eden diğer yurdun kendi tüm eksikliklerini en azından tamamlayana kadar kapatılmış olması ve çocukların güvence altına alınarak devlet yurduna yerleştirilmesi çok güzel. Ama bütün bunları dikkate alırsak, Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği üyeleri olarak, burada temsilcileri olarak bütün bu bilgileri değerlendirdiğinizde sizler ne düşünüyorsunuz, ne öneriyorsunuz, nasıl yapılsa daha iyi olur? Tabii ki Değerli Başkan ve Divan üyeleri bir rapor hazırlayacak, biz de inceleyeceğiz. Buradaki önerileriniz neler olur? Bunları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN – Bir şey sorabilir miyim Deniz Hanım...

Bu sizin verdiğiniz program bu yurdun kendi resmî programı mı?

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Öyleymiş. Avukatlardan geldi, yeni geldi.

BAŞKAN – Böyle bir program taslağı var.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Varmış.

BAŞKAN – Onu açıklığa kavuşturmak için soruyorum. Öğrencilerden aldığımız bilgiler değil, tamamen...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Komisyona fotoğrafını atabilirim.

BAŞKAN – Yok, yok, ben netleşmesi için soruyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Genelde var bu tür yurtlarda.

BAŞKAN – Bu bir resmî yazı mı, yoksa hani alınan bilgilerin toplandığı...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Bu bir toplantıdan slayt gösteriminden fotoğraf.

BAŞKAN – Tamam. Onu netleştirmek için soruyorum, tutanaklara geçmesi için.

Buyurun.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. ALPEREN BIKMAZER – Kişisel yorumlarımıza aslında daha az değinerek daha bilimsel literatürde bu konuyla ilgili bulduğumuz verilerle yola çıkarak cevaplamaya çalışayım.

Birleşmiş Milletlerin aslında bir çalışması var çocuğa karşı şiddetle alakalı olarak. Orada bir rapor hazırlamışlar. Onunla ilgili çeşitli derlemeler de yayınlanmış. Onlara baktığımda şunu gördüm: Çocuklar yurda, evet, özellikle ihmal ve istismar mağduru olduğunda yurt faktörü bizde genelde değerlendiriliyor ve bu noktada fayda gördüklerini de Adli Tıp Kurumunda görüyorum ama eğer ki yine de ilk basamak olarak, bunu bir terapötik girişim olarak düşündüğümüzde ilk basamak olarak aile tabanlı müdahaleleri yine Birleşmiş Milletler öneriyor. Yani eğer ki çocuk aile içinde birtakım sıkıntılara maruz kalıyorsa ve bu aile içinde düzenlenebilirse yine düzenlemeye çalışılsın, eğer aile içinde düzenlenemiyorsa, bu sorun giderilemiyorsa, çocuk gerekli desteği alamıyorsa yurda yerleştirilsin gibi bir Birleşmiş Milletlerin önerisi var.

Ve ek olarak, tabii ki yurtlarla ilgili şöyle önerileri var: Genelde 8 ila 10 kişilik en fazla, maksimum öğrencilerin bulunduğu ve kalifiye “staff”ın olduğu yani çocuklarla ilgilenen kişilerin, biraz önce eğitimle ilgili sunumda olduğu gibi pedagojik formasyon, çocukların o ruhsal, duygusal –emosyonel- ve aynı zamanda aslında akademik ihtiyaçlarına da cevap verebilecek kişilerin olduğu ortamlar öneriliyor.

Yine, aynı raporda benim anladığım, bu sorunlar sadece bizim ülkemizde yaşanan sorunlar değil. Mesela İrlanda’da da buna benzer çok fazla vaka bildirimi bulunmuş ve “institutional abuse” diye bir kavram artık konuşuluyor hani bu kurumsal kötü muamele ya da çocukların örselenmesiyle alakalı ve orada, bütün kurumların kendine has bir kültürü var ve bu kültür genelde rijit ve bu rijit kültürün çocuğun hem toplumla hem de arkadaşlarıyla sosyalleşmesi yönünde engel teşkil ettiğini söylüyor.

O biraz önce bahsettiğiniz yurt örneğinde... Biz şimdi çocuklardaki sorumluluk bilincinin gelişmesini çok önemsiyoruz. Biraz önce bahsettiğim o uygunsuz uyaran ya da çocukların bilgisayar gibi, cep telefonu gibi kitle iletişim araçlarına çok fazla maruz kalması ne yazık ki hem sorumluluk bilinci gelişimini engelliyor hem de bilişsel kapasitelerin gelişimini engelliyor.

Dolayısıyla burada çocukların sosyalleşmesinin desteklenmesini istiyoruz ve aynı zamanda sorumluluk bilincinin gelişmesi için çocuklara küçük yaştan itibaren ufak ufak sorumluluklar verilmeli. Ama bizim çocuk psikiyatrisinde çok önemli bir kavram var: “Gelişimsel düzey, gelişimsel level”. Yani çocuklara verilen bütün sorumluluklar onların kapasitesine hem yaşla ilgili hem zekâyla ilgili gelişimsel kapasitesine uygun olmalı ve verilen sorumluluklar bu ölçüde olmalı.

Ülkemizdeki istismar oranıyla ilgili kuruma, Adli Tıp Kurumuna yaklaşık iki sene önce Aile Bakanlığından İstanbul’dan sorumlu müdürlerle bir toplantımız olmuştu. Aile Bakanlığı -yanlış hatırlamıyorsam- Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının bununla ilgili bir “prevalans” çalışması başlama fikirleri vardı. Pilot bölge olarak Fatih’i seçip İstanbul’da ilköğretim okullarında yaklaşık

80 bin çocukla ilgili böyle anket üzerinden bir çalışma yaptılar. Buldukları oranları henüz bizimle paylaşmadılar çünkü anladığım kadarıyla değerlendirme sürecinde ama sözel yorumları biraz tahmin ettiklerinin üstünde olduğu şeklindeydi.

Yani bununla ilgili de açıkçası birtakım yol almaya çalışma gayretleri görüyoruz. Umarım özellikle çocukların örselenimiyle ilgili istatistiksel veriler doyurucu olur. Biz de bunu istiyoruz ve bununla ilgili neler yapılabilir, hocama bırakıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, ben bir şey sormak istiyorum araya girerek. Tabii, biz, Aladağ'a gittik. Aladağ'da 3 tane mahallemiz, eski köyümüz olan Karahan, Kışlak ve Köprücük köylerine gittik. O köylerdeki hanelerin hem sayısal anlamda hem de imkân anlamındaki durumlarını hepimiz gördük, yolu gördük. Tabii ki siz de diyorsunuz ya burada, çocuklar yatılı kalamaz ama bazı imkânsızlıklarda da eğitim noktasında çocuklara en azından bir fırsat tanıma anlamında mecbur kaldığımız ve yatılı olarak yönlendirdiğimiz durumlar olabilir. Tabii ki gönül ister ki bütün çocuklar anne ve babasının yanında kalsın ama Aladağ'daki o 3 köy ve benzeri bütün köylerdeki çocukların her bir köyüne bir lise veya ortaokul yapma imkânı çok zor; hepimiz gördük, bunu yaşadık.

Sizden şu konuda istiyorum: Tabii ki, aslında komisyonumuz yangın üzerine olduğu için -istismar konusunda da çok değerli bilgiler veriyorsunuz, bu ayrı bir komisyonun çalışmasıydı- ama barınma noktasında... Hani istismar ötesinde -istismar bizim konumuz değil, bunun tekrar altını çiziyorum, değerli bilgileriniz için teşekkür ederek altını çiziyorum ama- barınma noktasında mecbur kaldığımız ve barındırdığımız yatılı olarak veya taşınabilir olarak eğitim verdiğimiz öğrenciler var. Bu öğrencilerle ilgili önerileriniz var mı yani bulunduğu mekândan tutun da genel anlamda psikolojik anlamda zaten kısım kısım söylediniz ama bunlarla ilgili daha detaylı verebileceğiniz bilgiler var mıdır? Bu konuda sizden de biraz daha açıklama bekliyoruz diyorum.

Bir de Gülay Hanım'a ve benzer sorular sorulacaksa hepsine birden cevap verebilirsiniz ya da birer birer alabiliriz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Aslında benzer.

BAŞKAN – Birer birer cevap vermek istiyormuş.

Peki, buyurun.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Teşekkür ederim sorunuz için.

Ben aslında sunumun sonunda, belki toplantının sonunda önerilerimi söyleyecektim ama şimdi bahsetmiş olayım. Şimdi, tabii ki bizim önceliğimiz, hiçbir çocuğun -sizin de bahsettiğiniz gibi- hiçbir şekilde yatılı kalmaması. Ama imkânlar dâhilinde eğer böyle bir ihtimal yoksa bizim biraz daha hani zorlayıcı bir önerimiz şu olabilir: En azından ortaokul çağına kadar yatılı kalmamalarını sağlamak olabilir. Birinci önerimiz bu olabilir.

İkinci önerimiz ise bu çocukların ilköğretim, ortaokul ve lisede yatılı kalan çocuklarının kampüslerinin yani okullarının ayrı ayrı olması, yani tamamen ayrı olması, birbirleriyle hiçbir şekilde temaslarının sağlanmaması olabilir.

Üçüncüsü de tabii ki -en önemlisi belki de- o kurumdaki kişilerin, özellikle bu yurt dışında olan, belki ülkemizde de sağlanabilecek o okullar için özel yetiştirilmiş, belki donanımı artırılmış psikologların desteklenmesi -rehber öğretmenlerden hariç- okul hemşirelerinin bulunması, bu konuda orada çalışan öğretmenlerin belki daha sıkı adli kontrollerden geçirilmesi ve de herhangi bir istismar

ya da ihmal veyahut sizin saydığınız diğer sıkıntılar açısından sorumluluklarının bilincine yeterince farkına varılmalarının sağlanması ve de bu çocukların sık aralıklarla, böyle çok aşırı sık demiyorum ama bizim muayenelerimizden yani psikiyatrik muayenelerden aralıklarla geçirilmesinde fayda olduğunu düşünüyorum çünkü bizim tecrübemiz var çocuklarla ilgili ama bizim sahada çalışacak imkânımız yok çünkü sayımız çok az. Tüm Türkiye’de şu an 300-400 civarında çocuk psikiyatrisi uzmanı var. O yüzden bizim sahaya inmemiz çok zor şu aşamada. Ancak bu çocukları aralıklarla muayene edebiliriz ve de herhangi bir psikolojik anlamda yaşadıkları sıkıntılara erken dönemde müdahale etme imkânımız olabilir.

BAŞKAN – Zaten biliyorsunuz 4+4+4’ün ilk dört senesinde mahallerdeki okullarda eğitim alıyorlar. Hatta biz toplantımızı oradaki bir derslikte yaptık. Yani ilk dört senesinden sonrasında çocuklar mümkünse taşınmalı, mümkün değilse yatılı YİBO’larda kalıyorlar ve özel öğrenci yurtlarında da ilkokul ve anaokulla ilgili, onların barınmasıyla ilgili bir hüküm olmadığını biliyoruz ama böyle bir madde varsa ona tekrar bir bakarız. Hangi maddedir onu da ben çok hatırlayamadım ama uzman arkadaşlarımıza da sordum, bulamadık, madde anlamında.

Gülay Hanım...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Sayın Başkan, benim soruma cevap verildiği için bir konuya hemen değinebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aslında belki buradan şunu da sorgulamamız gerekiyor. 4+4+4 eğitim sisteminin çocukların psikolojik, sosyolojik gelişimi üzerindeki etkisi, yarattığı risklerin tekrar değerlendirilmesi, aslına bakarsanız 1+5+3 ya da 4 çok daha mantıklı gibi. Belki bu konuda da verecekleri rapor olabilir veya önerileri olabilir değerli akademisyenlerimiz.

BAŞKAN – Komisyonumuza sunacakları öneri varsa...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Biz de bunu, Komisyon raporunda, tabii ki çocukların güvenli ortamlarda barındırılması, gelişim çağlarına da uygun ortamların yaratılması açısından önemli bir değerlendirme olacağı noktasında öneride bulunabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Gülay Hanım, buyurun.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben teşekkür ediyorum sizlere değerli sunumlarınız için. Konuşmalarınızdan aldığım notlar var, onları sormak isterim.

Öncelikle sizin söylediğiniz nokta çok önemli, genel olarak çok önemli. Diyelim ki burada yangınla ilgili bir sıkıntı vardı ve bunu birisi bildirdi ya da taciz, tecavüzle ilgili bir durum vardı ve bunu birisi bildirdi. Bu bildirenlerin korunmasıyla ilgili nasıl önerileriniz var? Yani devlet bildirenleri korumayla ilgili neler yapabilir mevcut koşullarda ve orayı da düşünürseniz? Yani orası dağların arasında bir ilçe. Böyle bir önerinizi rica ediyorum, lütfen.

Bir de banyo mahremiyeti çok ilginç bir şey. Yani çocuklar için herhâlde en zor konu uyurken ve yıkanırken güvenliklerini alamamak. Ben yedi yıl boyunca Sokak Çocukları Derneğinde yönetim kurulu üyesi olarak çalıştım ve bizim orada çocuklarla ilgili yaşadığımız ve çok ağlayarak dinlediğimiz olaylardan bir tanesi çocukların sokakta yaşarken üç dört tane pantolonu üst üste giymeleriydi, hani

o durum olana kadar kaçmak gibi. Uyurken bazı çocukların yurtlarda aynı önlemi aldıklarını da duymuştuk. Bu çok üzücü bir şey tabii. Kıyafetleriyle yıkanan çocuklardan da haberimiz var. Bu konuda önerileriniz varsa almak isteriz.

Bir de tabii psikolojik olarak sizin alanınız, suça yani bir olaya maruz kalan çocuğun sonra kendi hayatında da benzer bir vaka işleme, suç işleme riskinin olduğundan bahsettiniz. Bunu önlemek için ne yapılabilir yani bununla ilgili nasıl bir çalışma yapılabilir?

Bu soru biraz tabii hepimizi, bütün anneleri ilgilendiriyor. Kontrolsüz uyanarlardan bahsettiniz. Şimdi bunu engellemek çok mümkün değil, çocuk yurttan da yaşasa, annesinin yanında da yaşasa televizyon, internet her yerde; bununla ilgili gerçekten bir çalışma yapıyor musunuz ve topluma böyle bir öneriniz var mı, ben merak ediyorum.

Bu Aladağ özeline geri döndüğümüzde -ben anlatacaktım, Deniz Hanım bahsetti ama- ben de şurasını söylemek isterim. Sabah beşte uyandırılıp gece saat ona kadar kendi skalalarında bir çalışmaya ve eğitime tabi tutulan çocuklardan bahsediyoruz ve bizim zamanımızdaki ilkokul son ve orta 3'e kadar olan öğrenciden bahsediyoruz, tek başına aslında giyininip soyunmayı bile belki beceremeyen çocuklardan bahsediyoruz. Bu çocuklardan 2'si -annelerinin bize söylediğine göre- o yurttan kaçıp bir haftalığına köylerine gelmiş. Yani kendi annesine gelmek için o yurttan kaçıyor. Benim burada sormak istediğim şu: Aileler bile bu kadar ciddi bir psikolojik baskı altındayken çocukların oradaki psikolojik baskıdan kurtulmasıyla ilgili ne yapılabilir? Yani bu Aladağ için, Aladağ gibi yerler için özel önerileriniz nelerdir?

Bir de tabii meşhur bir yönetmeliğimiz var bizim, yeni çıkan. Biz çok daha iyi bir yönetmelik bekliyorduk, o çıkmadı. Ortaöğretimdeki öğrencilerin barınma sorununun, daha doğrusu benim şahsi fikrime göre Türkiye'deki bütün barınma, yurt ve okulun cemaat ve vakıflardan alınarak devletin tekeline alınması lazım ama özellikle bu yaştaki çocukların barınma sorununun cemaat ve vakıflardan alınarak devletin tekeline alınması lazım. Burada böyle önemli bir açık nokta var. Bu konudaki düşüncelerinizi merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Ben teşekkür ederim.

Şimdi, ilk sorunuzdan başlamak istiyorum. “Bildirim konusunda nasıl kolaylaştırabiliriz kamu personelinizi?” Şimdi ben bir süre kendim bildirdim ve de ailelerle sonrasında muhatap oldum. Bu benim için tehdit oldu. Sonrasında “Bunu nasıl aşarız?” diye kendi çalıştığım hastanedeki başhekimliğe “Kurumsal bir bildirim nasıl yaparız, bir komisyon kursak, bu çocuk orada sanki tekrar değerlendiriliyormuş gibi olsa ve de bunun bir şekilde kurumsal bildirildiği gösterilse.” dedim ama o konuda bir adım atamadık. Bir süre sonra “İyi Tıbbi Uygulamalar” diye adli tıp ana bilim dalı başkanlığının kurulduğu yeni bir birim kuruldu. Ben bu kurulun bu şekilde de çalışabileceğini önerdim. Sağ olsunlar, Adli Tıp Kurumu da bu şekilde, ana bilim dalı başkanı da bu konuda yardımcı olabileceğini söyledi. Biz şu anda kurumsal olarak bildiriyoruz. Yani başhekimliğimizden “Hastanemize başvuran bir olguda şöyle şöyle şüpheler oluşmuştur; bu durumda gerekli değerlendirmenin yapılması hususunda” diye adli birimlere gerekli bildirim yapılıyor. En azından şu an için bir kurumsal bildirim sağlanmış oldu. Bence diğer kurumlar için aynı şekilde kurumsal bir bildirimin önünün açılmasında fayda var. Bunda çoğu zaman yöneticilerde sıkıntı oluyor çünkü yöneticiler çekinebiliyorlar. Özellikle okuldaki yöneticilerde şöyle bir çekince olabiliyor: “Okulumuzun adı duyulur uygunsuz bir şey okulda duyulduğu zaman” işte “aileler çekinir” işte “adli bir süreç yaşarız” gibi. Bizim rehber öğretmenlerle bir çalışmamız oldu, “Cinsel istismarın farkındalık çalışması.” Çoğu kendileri bu konuda farkında

olmalarına rağmen, rastlamalarına rağmen çok büyük oranda bildirmediklerine söylediler. Bu çok büyük bir risk. Bence bildirimin çok kolaylaştırılması lazım. Katılımcıların zannederseniz yüzde 18'i istismar vakasıyla karşılaşmasına rağmen bildiremediğini söyledi.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Çok özür dilerim, araya girip bir şey söylemek istiyorum. Mesela bir ödül, maaşına bir katkı filan, öyle bir şeyi önerir misiniz siz?

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Ben önermiyorum çünkü o, yine onu ifşa etmek olabilir, öyle bir risk oluşturabilir. Bizim kurumda zannediyorum en çok bildirim yapan benimdir çünkü diğer branşlarda bildirim nedir onu da...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Gerçek olmayan bildirimlere de belki sebep olabilir.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Tabii, o da olabilir.

Bizim normal çocuk hastalıklarına gelen vakalarda bile bize değerlendirmemiz için konsülte ediyorlar; ben değerlendirmede bunun bildirilmesi gereken hususları var diyorum, siz bildirebilir misiniz diyorum, bildiremiyorlar çünkü çoğunun bu konuda deneyimi az ve de çekinceleri var. Bence çok önemli bir konu bu çünkü bildirim konusu denetimi de sağlayabilecek önemli unsurlardan biri.

Banyo mahremiyetine gelince, banyo mahremiyeti olarak değil de genel bir cevap vereyim. Bu okullarda biraz daha bayan ağırlıklı öğretmenlerin çalıştırılmasını öneriyorum. Çünkü çocuk istismarcıları genelde erkekler, bunu biliyoruz ve de bayan öğretmenlerde biraz daha anne-çocuk ilişkisi var, bu da önemli. O yüzden, ben bu okullarda daha ağırlıklı bayanların çalıştırılmasını önerebilirim. Bu, banyo mahremiyeti konusunda, birçok mahremiyet konusunda da katkı sağlayabilir.

Mağdur olan çocuklar neden suç işliyorlar? Bunu nasıl engelleyebiliriz? Tabii, bunu engellemek şöyle çok zor: Çünkü çocuk mağdur olduğu anda, o anda bunu ifade ederse suçu işlemekten önce bu önlenabilir ama çocuğa çoğu zaman suç işledikten sonra geriye dönüp “Nereden öğrendin bu davranışı?” diye sorduğumuz zaman “Ben zamanında bunun mağduru olmuştum.” diyor. Yani gördüğünü ilk başta, ilkokuldayken, ilkokul 1’de, 2’deyken neye uğradığını tam anlamlandıramıyor, sonrasında ergenlik dönemiyle beraber, bazı hormonal değişikliklerle beraber merak başlıyor ve bu davranış şekli gelişebiliyor. O yüzden bu biraz zor bir konu yani yine bu olayların açığa çıkmasıyla ilişkili bir konu. Ne kadar erken açığa çıkarsa, ilerleyen zamanda bu davranışı göstermesinin önüne geçilmiş olur.

Peki, ders çalışma yoğunluğu, yurttaki kalmanın yoğunluğu dedik, değil mi? Bu da yine bu konudaki pedagojik eksiklikten kaynaklanıyor bence çünkü çocukların ders çalışmaya ihtiyaçları olduğu kadar dinlenmeye de ihtiyaçları var. Çünkü ne kadar iyi dinlenirlerse o kadar iyi ders çalışırlar. Bu programın tabii ki bilimsel anlamda bir kaynağı olmadığı için, bilimsel veriler ışığında hazırlanmadığı için muhtemelen bunun sonucu olarak da böyle bir yoğunluk çıkıyor. Biz tabii ki böyle bir yoğunluğu önermiyoruz.

Peki, devletin bütün yurtlara el atması konusu... Tabii, bizim bilimsel anlamda buna cevap vermemiz çok zor çünkü devlet üzerinden... Bazı özel yurtlardan da bize istismar vakaları geliyor, sadece o bağlamda söyleyebilirim ama devlet yurtlarında bilimsel çalışmalar yapılırken özel yurtlarda bilimsel çalışmaya pek rastlamıyoruz. Bu da belki büyük bir eksiklik. Bu anlamda da bizi kısıtlayan nokta bu. Bilim adamları olarak bizim bu konuda bir yorum yapabilmemiz için özel yurtlarda bilimsel çalışma yapabilmemiz lazım. Bu da tabii birçok çekinceye neden oluyor. Bu bir denetleme olarak algılanabilir ama aslında gerçekten de güzel bir denetleme, bilimsel bir denetleme. Ama bizim bu

anlamda verilere ulaşmamız şu an için tam olarak mümkün olmadığı için ya da ulaşsak bile gerçek, doğru bilgilere ulaşmamız zor olduğu için bu anlamda zor oluyor. Bu konuda, hani, bu gidişata benim bir önerim, şahsi önerim şu olabilir: Diyanetin belki bu konuda bir görev alma durumu söz konusu olabilir. Çünkü insanların tercihleri konusunda yani insanları bilinçlendirme konusunda niye böyle bir eğilim var, niçin devlet değil de o taraf tercih ediliyor, bunu Diyanetin belki sosyolojik bir incelemeyle tespit etmesinde fayda var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Leyla Hanım, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Sayın hocalarımıza teşekkür ediyorum.

Benim merak ettiğim bir şey var. Bir çocuk ne kadar süreyle, uğradığı bir istismarı veya bir yanlış muameleyi saklayabiliyor yani bu... Hani, dediniz ya “Suçu tekrar işlediği zaman sorduğumuzda yakalayabiliyoruz.” Ama suç işlemiyor diyelim, bunu maksimum saklayabilme kapasitesi var mı, böyle bir çalışma yapıldı mı? Yani buradan şunu çıkarmaya çalışıyoruz: Ne kadar sıklıkla bu çocuklarla ilgili hem de eğitimcileri, öğretmenleriyle ilgili bir psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi bir çalışma yapılmalı? Altı ayda bir mi, üç ayda da bir mi, yılda bir mi, iki yılda bir mi? Böyle bir çalışma var mı veyahut da önleyici olarak, rutin olarak herkese böyle bir çalışma yapılmalı mı?

YRD. DOÇ. DR. TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İBRAHİM SELÇUK ESİN – Yine o bizim rehber öğretmeni çalışmasından kısaca bahsedeyim. Biz burada farkındalıklarını değerlendirirken bu küçük çocukları... Çünkü küçük çocuklar -zaten bize hukuken de bu soruluyor adli değerlendirmelerimizde- kendisine yönelik işlenen fiilin hukuki anlamda sonuçlarını algılamış mı, algılamamış mı? Çoğu zaman algılamıyor küçük çocuklar çünkü kendisine yönelik yapılan işlemin ne anlama geldiğini çoğu zaman algılamıyorlar. Bunu algılamadıkları için bunu dışarıya vurmaları da çok zor. Bunu dışarıya vurmalarının en önemli noktası şu olabilir: Davranış değişikliği. Çünkü ciddi anlamda hem huylarında, davranışlarında değişiklik oluyor, fiziksel bazı değişimler olabiliyor bu çocuklarda, istismara uğrayan çocuklarda. O yüzden bazı ipuçları var bu konuda bu istismarı yakalayabileceğimiz. Bu konuda, psikolojik rehber öğretmenler... Çünkü bu çocukların aileden sonra en çok temas kurduğu yer okul. Öğretmenlerin bu konuda çocuklardaki davranış değişikliklerini fark edebilmeleri için bu ipuçlarına hâkim olmaları gerekiyor. O yüzden, çocukların söylemesinden ziyade belki -çünkü tehdit de alabiliyor çocuklar- bizim, yetişkinler olarak bu belirtileri, ufak tefek ihmal ya da istismar kapsamına girebilecek belirtileri, ipuçlarını yakalayabilmemiz lazım.

BAŞKAN – Sizin dediğinize bir katkı sağlamak amacıyla... Aladağ'da yaptığımız görüşmelerde -bir velinin söylediği gibi yanlış hatırlamıyorsam- okuldaki öğretmenleri, çocukların bu psikolojisini fark etmiş zaten; derste uyumalarını, dikkatsizliklerini, yorgun hallerini vesaire ve bu konuda da uyarıda bulunmuş ama maalesef işte biraz önceki sunumda da... Yani aileler de burada çok önemli. Tabii ki oradaki aileler ile şehirdeki aileyi kıyaslamak da yanlış olur ama toplumun her kesiminde bir farkındalık yaratmak lazım yani aileden başlayarak eğitim camiasına kadar her tarafta yaratmak lazım bu farkındalığı. Tek taraflı olmuyor bunlar çünkü ailenin de en azından uyarılara karşı bir refleks göstermesi lazım. Oradaki ortam buna müsaade etmiyor. Belki şehirde, merkezde yaşayan bir aile buna çok daha hızlı bir tepki verebilirdi böyle bir şikâyetle karşı. İşte bazen görüyoruz, maalesef bir öğretmenin bir öğrenciye yaptığı bir davranış hemen medyaya düşüyor merkezde ama bu tür taşralarda, uzak köylerde, mahallelerde biraz daha kapalı gidiyor bu işler. Kapalı derken bilinçli anlamda değil ama o bildirim noktasında da sizin dediğiniz gibi, nereye başvuracaklarını bilmediği için, bir yönlendirme olmadığı için orada kalabiliyor bu tür olaylar maalesef.

BAŞKAN – Hüda Hanım, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hemen Sayın Başkanımızın bıraktığı yerden... Bu bahsettiği konuyu dinlemiştik orada. Çocukların uykusuz hâlleri, onların o maruz kaldıkları durumlara vâkıf olan, farkına varan ehliyetli, nitelikli bir eğitmeni bunu... Ve pozitif olarak bilgi aldığımız tek eğitmeniydi o. Aileleri söylüyor. Devamında ise şu cevabı da hatırlamamız gerekiyor. Ailelerinden birileri söyledi; gittik, konuştuk ve verilen cevap: “Cemaatin ekmeğini yiyorlar. Tabii ki kalkacaklar, çalışacaklar.” şeklinde cevap aldıklarını da belirttiler aileler orada.

BAŞKAN – İşte o noktada, ailenin “O zaman ben öğrencimi buradan alıyorum.” diyebilecek seviyede olması lazım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Evet, seçeneksizlik çok ciddi sıkıntı.

Teşekkür ediyorum değerli uzmanlarımıza. Çok istifadeli, güzel sunumlar dinledik sizlerden. Tabii ki konumuz yangın ama çocuklarımızın maruz kaldığı diğer sıkıntılarla da ilgili farkındalık oluşturacak bilgiler çok önemli.

Ben şunu da paylaşmak istiyorum: Tabii ki sizler burada şu anda o konuda birinci derecede sorumlu ve yetkili değilsiniz ama -siz konuşurken, sayın uzmanımızı dinlerken- mesela geçen hafta, hemen İstanbul’da bir ilköğretim okulunda yaşanan bir olay, bire bir şahit olduğumuz bir olay ama bunun gibi o kadar çok örnekler var ki geçen hafta sıcaklığına şahit olduğumuz için... Çocuklar okula gelip giderken bazı çocuklar saldırıya uğruyorlar, dövülüyorlar, yaralanıyorlar; ciddi bir hayati tehlikeyle karşı karşıya olduklarına bir kadın eğitmeni orada şahit oluyor, okul müdürüne söylüyor fakat müdürden beklediği yani çözümü oluşturmakla, sonuca ulaşmakla, ailelerle görüşmekle ilgili bir yaklaşımı alamıyor. Kadın öğretmeninin... O dediğiniz “Kadın eğitimciler, anne-kadın yaklaşımıyla daha pozitif bir sonuca ulaşabilir.” dediniz ya, aynen böyle bir sonuca orada şahit olduk. Kadının o yaklaşımıyla, müdüre gidiş gelişleriyle, ailelerine ulaşmasıyla, en azından aileleri haberdar edip çocuklarını daha sahiplenme durumuna sebep oldular. Ailelerin de haberi yok. Çocuklar ailelerinin yanında, yakın mahallede olmalarına rağmen, okula gidip gelirken, devlet okuluna gidip gelirken dahi can güvenlikleri yok, şehirde bile yok yani düşünün. Niye? Çocuklardan haraç istiyorlarmış; bir çete mete, bir şeyler var. Sözü geçen sözü geçene. Yani her yönüyle ciddi bir sıkıntı var. Her yerde de kadın eğitmeni, yönetici olamadığına göre gerçekten mesleki bilinç, vicdani bilinç, ehliyet, nitelik yani her yönüyle ciddi bir bilinçlenme, eğitim sıkıntımız söz konusu bu konuda.

Mesela, yine bir devlet yurdu... Şimdi, özel yurtlara muhalefet ediyoruz, yanlış, farklı içeriklere, prosedürlere, pratiklere sahipler. “Devlet yurtları olmalı, devletin güvenliğinde olmalı.” diyoruz yani seçeneksiz bir şekilde ama yine birebir yaşadığım bir olay var. Mesela, bir cezaevinden bize imzalı, müdürünün bize teslim ettiği 2,5 yaşında bir çocuk vardı, on iki yıl bizimle kaldı o kız çocuğu, cezaevinde doğup yetişmişti. Bir aile yanında inanılmaz gül gibi yetişti, ailemizin bir parçası oldu. On iki yıl sonra, devlet bir şekilde, bir prosedür, bir mevzuat gereği olayın farkına vardı, hâlbuki biliniyordu yani biz imzayla falan almıştık. “Ya tamam siz çok iyi bakmışsınız, etmişsiniz, terbiye etmişsiniz ama bu çocuğun annesi yok, babası yok, bu çocuğun sahibi devlet, sizde kalamaz, mümkün değil. Biz bunu almak zorundayız.” dediler ve çocuğa el koydular. Çocuk şu anda 16 yaşında, iki-iki buçuk yıl falan oldu, şehir şehir, yurt yurt gönderdiler çocuğu, her yerde çocukla gidiyoruz irtibatla hayattan koparmamaya yani hayatını kaydırmamaya çalışıyoruz, sahip çıkmaya çalışıyoruz. İnanın, benim bu yaşma kadar bilmediğim, görmediğim kelimeler, küfürler ve her türlü kirli işlere şahit bir çocuk çıktı ortaya. Bu yurtlardan, benim bu yaşa kadar bilmediklerimi, görmediklerimi gören, bulaşan bir çocuk çıktı ortaya. Devlete de versek bir türlü, özele de versek bir türlü. Yani ciddi bir sıkıntı var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Ben mi kaçırdım bilmiyorum ama daha önce de soruldu, sizin 2 Mayıs'ta çıkan Millî Eğitim Bakanlığının ortaokul öğrencileri için yurt yönetmeliğini inceleme fırsatınız olmuş muydu?

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Yok, henüz olmadı. Açıkçası, biz geçen hafta kongredeydik, Çocuk Psikiyatrisi Ergen Kongresinin düzenleme kurulundaydık biz ve de pazartesi itibarıyla bu Komisyon'da görevli olduğumuzu öğrendik. Biz tabii, deneyimlerimizi aktarmak için geldik ama tabii ek olarak sendikadaki beyefendi gibi biz de görüşlerimizi iletebiliriz.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Tamam, teşekkür ederim.

İkincisi, şimdi biz bu yurtlarda, tabii, teknoloji gelişince, hani insan için daha iyi bir yaşam ortamı arayışı gelişince inşaat teknolojisi gelişiyor. Aladağ'daki gerek mevcut yurt, orada bir yurt daha var, Necati Kurmel Yurdu'nda yöneticiler olabildiğince iyi bir ortam yaratmaya çalışmışlar ama biz soğuk bir bina gördük yani genel şeyim. Tabii, psikiyatri Türkiye'de çok genel kabul görmesi biraz zaman aldı, benim de psikiyatr bir arkadaşım vardı, üniversite arkadaşım ve ondan biliyorum bir ölçüde, Şeref Özer diye, derneğinizin de başkanlığını yaptı geçmişte. Şimdi, bu yurtların inşası konusunda çocukların psikolojisini etkilemesiyle ilgili biz, Aladağ benzeri yeni yerler olmaması için de bu Komisyon'un bir amacı, bu sadece yangın değil, bu bilinçli yangın ya da ne bileyim, körelme, her konuyu da şu anda masaya yatırıyoruz. İnşaatlarıyla ilgili bir değerlendirmeniz var mı? Bundan sonra yurt inşaatlarında şu yana dikkat edilmeli, çocuklara şöyle bir ortam daha uygun olabilir dediğiniz bir değerlendirme var mı? Onu merak etmiştim.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Teşekkür ederim.

Psikiyatristler olarak bizim daha çok psikiyatrik rahatsızlıklar oluştuğundan sonra tedavi sürecinde ve de bu psikiyatrik rahatsızlıkların oluşma sürecine katkı sağlayan çevresel faktörlere müdahale edemiyoruz mu. Bu anlamda baktığımız zaman, bizim tabii ki o çocukların kaldığı ortam, fiziksel koşullar da bizim değerlendirme alanımıza giriyor. Ancak değerlendirme alanımıza girmekle birlikte bu konuda daha çok, Türk Psikologlar Derneğinden belki daha büyük destek alınabilir. Çünkü onlar hem sayıca daha fazlalar hem de çocukların gelişimiyle ilgili bir psikiyatrik rahatsızlıktan öte daha detaylı değerlendirme imkânı ve daha detaylı önerileri olabilir. Ama bizim her zaman Çocuk ve Genç Psikiyatri Derneği olarak biz bu konuda destek vermeye hazırız ama kısaca önerilerimi söylemek gerekirse bu çocukların tabii ki yaş aralıklarına göre binalarının şekillerinin değişmesi gerekiyor. Bana sorarsanız, müstakil binalarda, daha az katlı ve de her taraftan güneş gören, bahçe alanı, çevresi daha güzel olan, bu anlamda bu tür şeylere dikkat edilmesi gereken, çocukların çoğu zaman güneşle temasının sağlanabileceği... Çünkü biliyoruz ki biyolojik anlamda D vitamini psikolojik birçok rahatsızlıklarda ve çocuğun gelişiminde çok önem arz ediyor. O anlamda, çocuğun güneşle temasını artırabileceği, oyun sahalarının, bir şekilde sportif aktivitelerini gerçekleştirebileceği bir alana sahip olmasında fayda var. Ancak, hani, birebir destek konusunda, belki saha çalışması konusunda psikologlardan daha fazla destek alınabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Osman Bey, buyurun.

OSMAN MESTEN (Bursa) – Ben de hocalarıma teşekkür ediyorum.

İletişim araçlarının gelişmesiyle erken uyaranlardan bahsettiniz. Bu, her ebeveynin, herkesin aşağı yukarı tespit ettiği ve çaresiz kaldığı bir durum. Film, çizgi film, oyun ve benzeri araçlarla hakikaten çok ciddi bir tehlikeye maruz çocuklarımız. Bunlarla ilgili bir çalışmanız var mı? Sadece cinsellik değil, şiddet, birtakım subliminal mesajlar, gizli örgütler, ezoterik propagandalar vesaireyle karşı karşıya kalıyoruz. Bunlarla ilgili yaptığınız çalışmalar var mı? Bize de önerileriniz olabilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. ALPEREN BIKMAZER – Türkiye Yeşilay Cemiyeti dönem dönem, yılda bir kere aslında Uluslararası İnternet Bağımlılığı Kongresi düzenliyor ve aslında bununla ilgili birtakım çalışmalar da yapıyor. Bizim kendi klinik pratiğimizle verdiğimiz birtakım öneriler var. Öncelikle gözlemimizi söyleyeyim: İlk 3 yaş... Şimdi hayatın zorlukları, iş hayatının ağırlığı, belki çocuklara yeteri kadar zaman ayıramama gibi belki aşılamayacak sorunlar var gibi görünse de 0-3 yaş arası biz ve hani uluslararası camiada bu şekilde, çocuklarda mümkün mertebe ekran maruziyetini önermiyoruz. Çünkü, uzun dönem çocukların gelişiminde zekâ olmak üzere, etkileşim, beceri olmak üzere en önemli kriter, çocukların ebeveynleriyle ve akranlarıyla olan etkileşimi. İşte atıyorum, Legolar ya da işte kimsenin bilemediği telefonların böyle özelliklerini öğrenme gibi beceriler değil. Etkileşim becerilerinin artırılmasını öneriyoruz. Bununla ilgili 0-3 yaş arası mümkünse hiç ama mümkün değilse günlük en fazla yarım saat olacak şekilde, ilkökul dönemindeyse totalde günlük iki saati geçmeyecek şekilde televizyon artı bilgisayar, artı cep telefonu maruziyeti olmalı. Çünkü, yaptığımız çalışmalar şunu gösteriyor: Uzun dönem ekran maruziyeti, günde üç saat ve fazlası ekran maruziyeti çocuklarda biyolojik mekanizmaları bozarak uyku bozukluğuna yol açıyor. Yine, çocuklarda dikkat problemlerine yol açıyor. Yine, çocuklarda depresif birtakım şikâyetlere yol açıyor ve yine, o sizin bahsettiğiniz birtakım uygunsuz uyaranlar çocukta davranışsal problemlere yol açıyor. Ondan dolayı da hani, ilköğretim döneminde günde iki saat, küçük çocuklarda en fazla yarım saat şeklinde önerilerde bulunuyoruz.

OSMAN MESTEN (Bursa) – Ben yeni önerilerden ziyade RTÜK gibi kurumlara hani yapılabilecek bir şeyler var mı? Ben bu anlamda da önerinizi almak istiyorum.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Çok kısa bir katkı vermek isterim. Derneğimizden –bakanlığın ismini hatırlayamıyorum ama- yollarda asılı reklamlardaki cinsel içerikle ilgili, “Çocukların ruhsal gelişimini nasıl etkiler?” diye bizden görüş istediler. Biz bu konuda gerekli bilimsel yayınları sunduk ve de o reklam yapılmamış oldu. Bence burada büyük eksiklik şurada: Bu konuda bizden görüş istenmiyor yani çok nadiren isteniyor. O konuda da görüşümüzü bir kere istediler, şahit oldum; onda da biz zaten detaylı bilimsel incelemeyi yaptık ve de sunduk. Bence bu konularda yeterli yayın olmamasının belki nedeni de bu. Çünkü, devlet bizim gibi bu kurumlardan bu türlü görüşler isterse hem biz bilimsel yayınlarımızı sunarız hem de ülkemizde bu alanlarla ilgili bilimsel yayınlar çoğalır. Çünkü bu alanlarla ilgili, baktığımız zaman biz çocukların cinsellikle temasıyla ilgili yabancı yayınları sunduk, ülkemizde yayın yok. Belki de bunun en önemli nedeni, yine, devletin bu türlü bir merak uyandırmaması derneklerde. En azından derneklerden bu türlü konularda bir destek istenirse derneklerin de bilim adamları olarak belki o alanlarla ilgili daha fazla çalışma sunma imkânı olabilir. Bu anlamda ben, görüş istenirse gerekli katkının sağlanabileceğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Deniz Hanım, buyurun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aslında, benim sizden ricam var. Selçuk Bey az önce bahsetti, psikologlara sorulması gerektiği noktasında, mimari özelliklerle de ilgili olarak. Bu benim verdiğim listede de vardı, özellikle Türk Psikologlar Derneği ve Türk PDR mesleki derneklendir zaten, tektirler, alternatifleri de yoktur. Davet edilip onlara da bilgi alma açısından danışılması noktasında ben önemli olduğunu düşünüyorum, hele Türk PDR rehber öğretmenlerin derneği olduğu için.

Bir de özellikle en önemli ricam sizden, sürekli bir çocuk hakları komisyonunun kurulması için. Bütün siyasi partiler hazırlıklarını yaptı, verdi, biz de verdik Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Adalet ve Kalkınma Partisinin de böyle bir kanun daha doğrusu bir tüzük teklifi hazırladığını biliyorum. Bunun bir an önce gerçekleştirilmesi noktasında sizin desteğinizi bekliyorum. Bence bu çocuk hakları daimi komisyonu bir an önce kurulmalı. Çocuklarla ilgili çok fazla tehdit var, risk var yaşamlarında. Kanunlarda çocukların gelişimi için, sağlıklı yaşamaları için -her yönden; psikolojik, sosyolojik, fizyolojik açıdan- risk oluşturan alınmış kararlar var, bunların temizlenmesi gerekiyor. Tekrar kanunların çocuk iyiliği açısından, çocuk hakları açısından incelenmesi gerekiyor ve bunu da ben çok daha fazla ertelemenin doğru olmadığı kanaatindeyim. Nihayetinde Çocuk İstismarlarını Araştırma Komisyonunun da ilk önerisi olarak daimi komisyon kurulması teklifi vardı. Gerçi bu rapor daha Meclise gelmedi ama bunu daha hızlandırsak... Sizin de yardımınızla bir an önce bunun gündeme getirilmesi ve daimi çocuk hakları komisyonu kurulması noktasında ben yardımlarınızı rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – İnsan Hakları Komisyonunda böyle bir alt komisyon kuruldu.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Daimi kurulması noktasında hepimiz hazırlığımızı yaptık. Tüm siyasi partiler teklifimizi verdik ve nihayetinde Adalet ve Kalkınma Partisi de verdi ve dediğim gibi, raporun ilk önerisiydi. Bunun alt komisyon olarak kurulmasının sağlıklı olmadığını düşünüyorum ve devamlılık arz etmesi gereken bir çalışma olduğu kanaatindeyim. Bence bu komisyonun kurulmaması bizim, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir eksikliği diye düşünüyorum. Bu sürekli olarak kurulmalıdır, bu yüzden destek talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun Sayın Başkanım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Evet, Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Doktor arkadaşlarıma da ayrıca teşekkür ediyorum. Vermiş oldukları bu doyurucu bilgilerle özellikle Türkiye’de eksikliğini her zaman hissettiğimiz çocuk psikiyatristleriyle ilgili, psikologlarla ilgili eksiklikleri bir yerde ortaya da koymuş oldular. Benim İbrahim Bey’e ve Değerli Alperen Bey’e sormak istediğim, sayılarımız ne kadar çocuk psikiyatristleriyle ilgili? Ben biliyorum ki Türkiye’de 600 civarında. 600 civarındaki bir çocuk psikiyatristinin çok az olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Tabii biraz da özendirmek veya ilgi lazım çünkü şöyle: Hem psikiyatriye hem de... Tabii, psikiyatriden sonra yan dal olarak yapıyorsunuz değil mi çocuk...

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Şu anda ana bilim dalı.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Direkt mi giriyorsunuz?

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Evet.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – O da ayrı bir güzellik o zaman, o farklı bir şey olmuş, eksikliği ortadan kaldırma adına önemlidir diye düşünüyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Puanı çok yüksek diye biliyorum.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Puanının yüksek olması ayrı bir güzellik o zaman bana göre. Ama şöyle: Sizlerin değerli çalışmalarınızı, burada yapmış olduğunuz ifadelerle de zaten burada gördük. Türk toplumunda eksikliğini hissettiğimiz –Mustafa Bey biraz bahsetti- gerçek anlamda da bizlerin dahi psikiyatriste gittiğimiz zaman hep çekinerek gittiğimiz hatta muayene olmak istemediğimiz. Fakat ben bir doktor olarak hep bunu etrafıma, hastalarıma ve çevreme, aileme, herkese ifade ettim “Ben dahi psikiyatriste gidiyorum, verdikleri ilaçları da rahatlıkla kullanıyorum.” diye. Bunu da şöyle ifade etmek lazım çünkü Türk toplumunda psikiyatriste gidenin artık bir deli olduğu, ona çok farklı şekilde yaklaşıldığı, sosyal açıdan da çok sıkıntılar çektiğini biliyoruz ama Türkiye’nin gelişmesiyle birlikte, özellikle bu sağlıkta dönüşümle birlikte de çok yol katettiğimiz gerçeği var.

İbrahim Bey, ben de bir Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunuyum ve ihtisasım da oradan, genel cerrahi uzmanı olarak. Sizi de dinlemekten ayrıca mutluluk duyduğumu da ayrıca ifade etmek istiyorum.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Teşekkür ediyorum.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – 3,5 yaşına kadar çocuğun kreşlere ve bakımevlerine verilmemesinin çok önemli olduğunu ben de ifade etmek istiyorum. O konuda biraz daha aileleri bilinçlendirme ve uyarıcı şekilde onlara ifade etmenin gerekli olduğunu da ayrıca ifade etmekte fayda var diye düşünüyorum.

Yine, aynı şekilde, yurtlarda kalan çocukların ayrışmasıyla ilgili tedbirleri almamız gerektiğinin çok önemli olduğunu ben de söylüyorum çünkü hem ilkökul çağı hem de ortaokul çağındaki cinsel gelişimin farklılıkları, belki ortaokul ile lise daha yakın düşünülebilir ama özellikle ilkökul çağındaki çocukların kesinlikle ortaokul çağına bulaştırılmaması hem dinî açıdan hem de psikolojik olarak da çok önemli, ifade etmekte fayda var.

Yalnız, sizin geri bildirimlerinizin zorluğunu tahmin edebiliyorum ama bu bildirimlerin de tekrar takibinin çok önemli olduğunu da burada belirtmek istiyorum çünkü sizin takibinizde hem bir olayın ciddiyeti hem o olayın önlenmesiyle ilgili veya başka çocukların o istismardan kurtulmasıyla ilgili de bunun önemli olduğunu düşünüyorum. Siz yılmayın diye burada size ifade etmek istiyorum. Belki başhekimlik yeteri kadar size ilgi göstermeyebilir, ne kadar zorlukların olduğu gerçeği var ama sizlerin ısrarlı tutumlarının çok şeyi önleyeceği kanısındayım. O açıdan sizi ayrıca tebrik ediyorum, çalışmalarınızda da başarılar diliyorum.

Ben de teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKİYATRİSİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM SELÇUK ESİN – Teşekkür ederim.

Bizim de zaten şöyle oldu: Önceki başhekimliklerde sorun yaşadık. Sonraki başhekimliklerde bir bayan başhekim yardımcısı eklendi, onu yakaladım hemen, özellikle onu yakaladım “Çocuklarla ilgili sıkıntılarımız var.” deyince çok sahiplendi. Onun sahiplenmesiyle beraber belki de çok hızlı hareket ettik. Ama tabii, bildirim konusu bence çok ayrı bir konu çünkü evin içine bomba atmış gibi oluyorsunuz. Çocuk bir şey söylüyor, yıllarca süren istismarı anlatıyor ve de biz savcılığa bildiriyoruz;

evine gidiyor çocuğun, birden polis geliyor ve olay ortaya çıkıyor ve de çocuklar bazen bize çok çeşitli akrabalar içerisinde olan istismardan da bahsediyorlar. Tamamen bir bomba atmış gibi oluyoruz eve yani o yüzden kolay bir şey değil bu süreç.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Bu kapalı toplumların sorunlarından biri zaten, biliyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz çok değerli sunumlarınız için.

Yine bundan sonraki süreçte, özellikle yeni yönetmeliği -biraz önce de söylediğimiz gibi- inceleyip oraya katkı sağlamak istediğiniz noktada bize yazılı olarak iletirseniz bunların da değerlendirmesini yaparız.

İbrahim Bey'e ve Alperen Bey'e çok teşekkür ediyoruz değerli katkılarından dolayı.

Şimdi Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı Başkanı Hikmet Akın Bey'in sunumunu alacağız.

Buyurun.

4.- TÜYAK Başkanı Hikmet Akın'ın, vakfın çalışmaları, yangın güvenliği konusunda yapılan ve özel yurtlarla ilgili yangın güvenliği konusunda yapılması planlanan yönetmelik çalışması hakkında sunumu

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Sayın Başkan, değerli üyeler; Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı adına herkesi saygıyla selamlıyorum.

Kısaca vakfımızdan bahsedeyim. 1992 yılında kurulan bir vakıf. Temel amaç, Türkiye'de yangın güvenliği konusunda kamuoyu olarak ve sivil toplum örgütleri olarak birlikte çalışmak. Aynı zamanda, son yıllarda özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla –eski Bayındırlık Bakanlığı- beraber Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in çalışmalarında etkin görev alan Türkiye Yangından Korunma Vakfı, söz konusu Aladağ yangınıyla ilgili de talepleriniz doğrultusunda bir çalışma yaptı. Araştırmamız daha çok basın yoluyla oldu, sahaya gidemedik, izleyemedik. Edindiğimiz bilgiler basın yoluyla ve sahadaki bazı yakın arkadaşlardan, itfaiye teşkillerinden aldığımız bilgiler. Ama ülkemizde genel bir yapı üretimi konusunda ciddi bir sorunumuz var. Biz önce yapı üretiyoruz, ne amaca yönelik kullanılacağına sonra karar veriyoruz ve burada da maalesef, amacına uygun bir yapı üretmemekten kaynaklı daha sonraki sorunları da halledemiyoruz, çözüm üretmiyoruz. Mimari müdahaleler yapmak istersek yapının statliğini bozuyoruz, yapı statliğini bozuyoruz. Benim uzun yıllardır vakıftaki görevim sebebiyle de zaman zaman bu tür yurtları ziyarete veyahut da talepleri üzerine -özellikle bu olay sonrası da talepler üzerine de- bazı cemiyetlerin, vakıfların yurtlarına gittik. Bir arkadaşımız da son anda bana yetiştirdi yolda. 20 tane yurt dolaşmış, onunla ilgili de çalışmasını, bilgileri aktardı. Ortak sorun şu, şu anda bu salonda olduğu sorun gibi: Yani, şu anda acil çıkmak istesek biz bu kapıdan çıkamayacağız. Yani, yapı üretirken, yapı dizayn ederken amaca yönelik yapı üretmiyoruz.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Bizi germeyin şimdi burada.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Şimdi, kapımız içeri açılıyor ve biz burada aşağı yukarı 30 kişiyiz, aniden çıkmak istesek bir sebeple çıkamayacağız. Çıktığımız zaman da nereye gideceğimizi -ki ben bu binayı tanımıyorum, belki sizler bu konuda deneyimlisiniz ama- bilmiyorum çünkü işaretlemeler yok. Aynı sorunlar yurtlarda da var, aynı sorunlar sosyal alanlarda da var, aynı sorunlar her yerde var yani konutlarımızda var. Konut üretiyoruz yıllardır, çok hızlı bir şekilde de konut üretiyoruz. Konutların üretiminde son yıllarda enerji piyasası denetleme noktasında yapıların ısı izolasyonu ile ilgili çok büyük bir hatayı devam ettiriyoruz maalesef, o da yapıların dış yüzeylerinden ısı yalıtımı konusunda kullandığımız, yapı malzemesi saydığımız -ki hiçbir şekilde yapı malzemesi olmaması gereken- “EPS” ve “XBX” dediğimiz, bildiğiniz beyaz köpük, strafor köpükler. Bunlarla biz

binalarımızı şu anda termos hâline getirmeye çalışıyoruz ve bunların çok ciddi yanıcı olduğunu ve... Birçok Avrupa ülkesinde -ki yakından takip ediyoruz bunu- on beş-on altı yıldır Avrupa'da konutlarda ve iş merkezlerinde ve buna benzer yerlerde kullanılmıyor bu. Sonra şaşıyoruz “Neden alt katta çıkan yangın üst katlara sirayet ediyor? Neden dış yüzeyden de yalayıp yukarı doğru gidebiliyor?” Çok basit bir nedeni... Bundan sonra bunları daha sık göreceğiz çünkü uygulamada da hatalar var. Mesela, şu pencerenin boşluğundan alev dışarı çıktığı zaman üst kata, binanın dış yüzeyinde olan böyle bir malzeme çok kolay aradan tutuşup -sandviç panellerde olduğu gibi- yanarak bir üst katın penceresine ulaşacak ve oradaki cam PVC olması sebebiyle çökecek, alev içeriye girecek tekrar ve kattan kata böyle ulaşarak bütün binayı saracak. Böyle ciddi bir sorununuz var ve bu sorunu biz değişik toplantılarda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının toplantılarında dile getirmemize rağmen, çok ciddi bilimsel önerilerde bulunmamıza rağmen -bahsetmekten de çekinmiyorum- TOKİ özellikle ucuz yapı üretimi noktasında böyle bir malzemeden vazgeçemiyor. Hâlbuki taşıyını olması hâlinde böyle bir olay yaşamayacağız.

Şimdi, Aladağ yangınıyla ilgili ben yönetmeliğimizden size de sunduğum... Aslında yanımda da getirdiğim yönetmeliğimiz, bizim esasımız bu. Bütün çalışmalarımızı bu yönetmelikle yapıyoruz, bu çerçevede hazırlıyoruz. Ben sunumumu da bu çerçevede sizlere takdim ettim. Aynı zamanda, son çıkan yönetmeliği de yani özel yurtlarla ilgili yönetmeliği de inceledim. Keşke danışlıyaydı diyorum, danışılmamış. Zaten birçok konuda bu tür sivil toplum örgütleriyle biz zaman zaman Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türk Standartları Enstitüsüne sitemlerde bulunuyoruz, standartlar çıktığında haberimiz oluyor. Yönetmeliği uygulama noktasında çok geç kalınmış oluyor yönetmelik yoluyla. Dolayısıyla bu çıkan son özel yurtlarla ilgili, Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesini kurum binaları noktasında irdelediğimizde ciddi eksikler var, o da şu: Bu tür yurtlarda -ki çok değerli konuşmacılar özellikle çocuklardan bahsedince- çocukların bağımsız yapılarda ve kendi sınırları içinde bahçesi olan alanlarda bulunması gerekiyor çünkü bunlar refakat yoluyla belki yapıları tahliye edecekler. Bina dışına çıktıkları anda, dış alanda da güvenli yerler yok. Özellikle büyük şehirlerde, İstanbul gibi bir yerde çıktıkları anda, acil durumda... Ki böyle bir acil durum eylem planları olmadığını da biliyorum, çok denetledim bu tür kurumları. Dolayısıyla da nerede toplanacaklar, nasıl sayımı yapılacak, kimin çıkıp çıkamadığını nasıl belirleyeceğiz, böyle bir imkân yok. Bu yönetmelikte hep bahsedilmiş, binanın... Var tabii, güzel şeyler de var, onu kaydetmek lazım. Yani, yangın aktif önlemler noktasında daha çok önemsenmiş ama pasif önlemlerle ilgili çok yetersizlikler var. Bence bir yapının altında yani zemin katında gidin görün, birçok yurdun zemin katı başka, ticari amaçla kiralanmış veya verilmiş, üst katlarında öğrenciler barınıyor. Zaten çoğu konuttan devşirme diyelim, yapılar. Bunlar hiçbir şekilde bir yurt olabilecek, uzun vadeli ve orada sosyal ve barınma imkânı sağlayacak yapılar değil. Olmadığı gibi, kaldı ki yoğun bir insan kalabalığında çocukları oradan tahliye etmek çok zor. Dolayısıyla zemin katı da önemsenmeliydi. Üst katlardan bahsedilmiş. Zemin kat bağımsız, aynı yapıya ait olmalıydı, başka bir amaca yönelik kullanılmamalıydı. Yani zemin katında herhangi bir dükkân olabilir ve içinde yanıcı, parlayıcı maddeler de bulunabilir. “İtfaiye denetler.” diyor yönetmeliğin belli maddelerinde ama mevcut yurtlar böyle hâlihazırda, birçok yerde böyle.

Tabii ki bizim yönetmeliğimizde sorumluluklar ve görevler noktasında önemli maddeler var. Şimdi, bu Komisyon sonuçta bu yapıyı hangi aşamada kim denetledi, muhakkak ki araştırarak, gerekli kontroller, gerekli denetimlerin yapıp yapılmadığı, sorumlular belirlenecek ama yönetmelikte zaten bunlar var. Yani bir olay sonrası bunlar tek terk irdelenecek muhakkak ve dolayısıyla da herkes kendi sorumluluğu çerçevesinde, maalesef, kaybettığımız bu canların mutlaka hesabını vermek zorunda.

Yönetmeliğimizde yurtlar konusunda çok büyük, özel bir madde yok ama genel konaklama amaçlı binalar çerçevesinde değerlendirmiş ama biz bundan sonra özel yurtlarla ilgili çıkan yönetmelikteki bazı maddeleri kendi yönetmeliğimize de, ulusal yönetmeliğe de taşımaktan yanayız. İlk fırsatta da bunu yapmaya çalışacağız yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı vasıtasıyla.

Şimdi, söz konusu yangında yaşanan olayı bir irdelersek, tabii yapı malzemeleriyle ilgili çok ciddi sıkıntılar var. Yani yurt gibi bir yerde hiçbir malzeme, hiçbir madde kolay yanabilecek özellikle olmamalıydı. Yani şimdi, ortak bir merdiven var bu yapıda, bir de dışarıda bir merdivenleri var acil çıkış için dizayn edilmiş merdiven ancak bu merdiven de doğru dizayn edilmemiş, kendi yapısı itibarıyla, strüktürü itibarıyla doğru dizayn edilmemiş. Yani sadece bir denetim noktasında, “Dış merdiven var.” noktasında bir fiziki yapı var. Hâlbuki yönetmeliğimizde bir dış merdiven inşa edilecekse yüksekliği belli, standardize edilmiş, o yükseklikten fazla olamaz. “Bina yapısında o merdiveni tehdit edecek boşluk olamaz.” diyor, 3 metre sağında ve solunda. Hâlbuki o yangın için yani acil durum için inşa edilen kapılar plastik ve camdan oluşuyor. Yüzeyler o kadar zayıf ki merdiven açılmış olsa bile, alt kattaki bir alevin üst kattan inişleri kesinlikle engelleyeceği ortada. Böyle sorunlar var. İçeride yapılan mefruşat ve uygulamalar tabii ki hiçbir şekilde kabul edilebilir değil. Yani aynı zamanda yurt dışında düzenlenen uluslararası sempozyumlardan -bu sene de 5’incisini ülkemizde düzenleyeceğiz, uluslararası boyutta, 9-10 Kasım tarihlerinde İstanbul’da- edindiğimiz ve bizim gibi vakıf ve derneklerden yaptığımız çalışmalarda, yurt dışında yurtlar genelde tek kat ve bahçe içinde ve mutlaka kendi sınırları içinde yapı özelliğine sahip veya parsel içinde yapı özelliğine sahip... Dolayısıyla da temennim, ülkemizde de yurtlar böyle bu hâli alsın ki bu şekilde can kaybına meydan vermeyelim.

Burada bazı ölçüler belirttim, yine bakılabilir. TÜYAK, yangın güvenliği noktasında, ülkede nerede konu olacaksa yangın güvenliği biz her yerde olmak istiyoruz ancak tabii ki haberdar edilmediğimiz sürece de takip edemiyoruz maalesef. Yönetmeliğin hazırlanmasında, şu anda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı -eski Bayındırlık Bakanlığı- artık bizi biliyor ve haberdar ediyor ama mesela bu çok yeni çıkan bir yönetmelik olmasına rağmen, keşke haberimiz olsaydı, belki çok güzel katkılarda bulunabilirdik. Düzeltilebilir mi? Yönetmelik noktasında belki düzeltilebilir. Bu noktada TÜYAK’ın önerisi...

BAŞKAN – Düzeltilemeyecek hiçbir şey yok, bir eksiklik varsa onu tamamlamak da bizim görevimiz yani önerilerinizi alırız. Zaten Millî Eğitim Bakanımızın da konuyla ilgili bakış açısı o yönde, bu yönetmelikte bir eksiklik varsa o konuda Komisyonun yapacağı çalışmaları da değerlendireceklerini söylediler.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Biz TÜYAK olarak, yazılı olarak, bu yönetmeliğe atf yaparak gerekli düzeltmeler noktasında, iyileştirmeler noktasında daha açıklık getirerek... Yönetmelikler böyle bir cümle, bir paragraf şeklinde hazırlanıyor, maalesef bizim kullandığımız yönetmelik de böyle, cümlelerin başından sonuna varana kadar başını unutup olursunuz. Daha basit, anlaşılır bir dille, daha öz Türkçeyle, saf bir Türkçeyle olması gerekirken bizim kendi yönetmeliğimiz de aynı şekilde biraz sıkıntılı. Yani şu aşamada ülkemizdeki bu tür yurtlarda TÜYAK görev almak istiyor, etkin görev almak istiyor. TÜYAK’ın temel görevi zaten bu, kamuya yönelik ve her türlü desteği vermek üzere kurulmuş bir vakıf, aynı zamanda bir de derneği var TÜYAK’ın. Dolayısıyla oldukça güzel katkıda bulunan akademisyenler var, itfaiyeciler var, mesleki örgütlerden destek verenler var. Bu konuyla ilgili özellikle sorular varsa ben cevaplamaya hazırım, zaten sunumumda da detaylar var.

BAŞKAN – Hikmet Bey, çok teşekkür ediyoruz.

Dediğim gibi, Millî Eğitim Bakanlığı bu yönergeyi hazırlıyor, oraya Komisyon olarak yaptığımız çalışmalar doğrultusunda önerilerimizi de iletebiliriz.

Sorularla başlayalım.

Ben bir de bir şey sormak istiyorum size.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Buyurun efendim.

BAŞKAN – Bu yerinde yaptığımız incelemelerde şu konuda da bir eksiklik gördük, itfaiye teşkilatında da bir eksiklik gördük. Hani belki sizin konunuzda vardır veya yoktur, bu konuyla ilgili bir şeyiniz var mı? Çünkü oradaki itfaiyeyle ilgili de bize vatandaşlardan gelen bazı sıkıntılar iletili. Doğru yanlış, o anki, yangın sırasındaki panik anında herkes kendi gördüğünü bir şekilde anlatmaya çalışıyor ama itfaiye teşkilatlarında da bir eksiklik görüyoruz. Bu konuyla ilgili bir çalışmanız var mı, ekleyeceğiniz bir şey var mı?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Evet. Ben eski bir itfaiyeciyim, Devlet Hava Meydanları İşletmesinde kısa bir dönem itfaiyecilik yapıp daha sonra da hava trafik kontrolörü olarak kulede çalıştım Yeşilköy’de, Atatürk Havalimanı’nda. Uçak yangıları ve sıvı yakıtlar konusunda tecrübeliyim, bu konuda ciddi eğitimler aldım yani bir itfaiyeciyim. Oradaki yangına müdahale eden arkadaşların da durumunu anlayabiliyorum.

Şimdi, yerel yönetimlere bağlı itfaiye teşkilatlarının maalesef bir meslek tanımı yok, hâlâ MYK’da -Mesleki Yeterlilik Kurumunda- itfaiyeci tanımı henüz yok, yeni müracaat var, henüz bitmedi. Biz de Türkiye Yangından Korunma Vakfı olarak kendi meslek örgütümüze bağlı olan mesleklerin tanımını yaptırıyoruz şu anda Mesleki Yeterlilik Kurumunda. Başta oradan başlamak lazım. Çok yakın bir zamana kadar itfaiye teşkilatlarında görev alan arkadaşların çoğunun meslek yüksekokulu mezunu olması gerekirken maalesef, böyle bir okuldan mezun olmayan insanlar da bu görevlerde bulunabiliyor. Bu konuda öncelikle insan kaynağı açısından doğru başlamak lazım. İtfaiyecilik bir meslek aslında, bir meslek olmalı ve ciddi bir eğitime ihtiyacı var, ölene kadar eğitime ihtiyacı var çünkü hiçbir yangın bir diğer yangına benzemiyor, her yangın kendi içinde sorunları olan, o andaki durumuyla değerlendirilmesi gereken bir durum. Dolayısıyla da orada itfaiye teşkilatında olaya müdahale eden...

BAŞKAN – Bir araya gireceğim. Burada MYK’nın, Resmî Gazete tarih ve sayısı 27/6/2016 29755’te Ulusal Meslek Standardı İtfaiyeci (Seviye 3) diye bir tanımı var.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Yeni, o çok yeni bir olay.

BAŞKAN – Çok mu yeni? 2016 diyor zaten.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Çok yeni, daha ona yönelik bir... Biz de takip ediyoruz, zaten bizimle beraber müracaat etmek istedi itfaiye teşkilatları ancak kendileri ayrıca bir dernek vasıtasıyla bu çalışmayı yaptılar. Yani meslek ama şimdi geriye baktığımızda şu anda mevcut görevde olanların bu konuda bir tanımı henüz net değil. Dolayısıyla da başta sorun buradan kaynaklanıyor yani bu arkadaşların ne kadar mesleki eğitimi var bilmiyoruz, oradaki yangına müdahale edenlerin. Müdahale etme tekniğine baktığınız zaman, çok yüksek bir yapı değil ama itfaiyeciler yangına dışarıdan müdahale eder, onlar da bizim gibi insan, içeriye girmezler, giremezler çünkü yangın mahali öyle yaşanabilecek kabul edilebilir, kısa süreli bile olsa yaşam sürdürülecek bir alan değil. Dolayısıyla da böyle bir organizasyonu yok itfaiyenin ancak can kurtarma adına yapılabilir ama buna fiziki yapı müsaade ederse yani yapı çökmezse, yapının çatısı çökmezse, taşıyıcı ekipmanları yani yapıyı taşıyan elemanlar sağlamsa, ulaşılabilirse itfaiye o alanlara gider, can kurtarır, aksi hâlde itfaiye dışarıdan müdahale eder. Orada da böyle bir ahşap çatı -zannediyorum- gördüğüm kadarıyla ve çatı arasında bulunan malzemelerin çok şiddetli yanması, merdiven boşluğunun çatıya kadar ulaşır olması yani katlarda kompartman şeklinde bölünmemiş olması yangını en alt kattan en üst kata çok hızlı bir şekilde taşıdığını görüyoruz bu olayda da. Dolayısıyla da hızlı yanan petrol türevi maddeler, işte yer

döşemelerinde halıfleks gibi -buralarda olduğu gibi- duvarlarda uygulanan ahşap uygulamalar, zemin uygulamaları, bunlar hızlı yanan ve koruyucu ihtiva ettiği için de hızlı yanan malzemeler. Dolayısıyla itfaiye gelip pozisyon alıp ne yapacağına karar verene kadar bu yangın zaten büyük boyuta gelmiş ve maalesef itfaiye yoluyla, zannediyorum, kurtarılan yok, çocukların daha çok kendi imkânlarıyla veya atlayan ve buna benzer kendi fiziki güçleriyle kurtulduklarını düşünüyorum, biliyoruz, öyle biliyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Camdan merdiven dayayarak almış itfaiye.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Yani itfaiyenin mevcut merdiveni de buna uygun değil, bu tür merdivenlerin özellikle çocuklar için refakat edilebilir yapıda, fiziki yapıda merdivenler olması lazım yani sıradan bir merdivenle o psikolojiyle çocuğu o merdivenden indiremezsiniz. Bazı insanlar da böyle durumlarda resmen kilitlenip kalır yani hiçbir şekilde hareket edemez, bu, depremde de yaşanacağı gibi. Dolayısıyla da bu noktada itfaiyenin yapabileceği çok bir şey yok, olaya müdahil olduğu için yapabileceği bir şey yok. İmkânlar o bölgede demek ki o kadar ve o kadar yapabiliyor.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Akın, teşekkür ediyoruz, hazırlıklı da gelmişsiniz.

Siz bilirkişi raporunu okuyabildiniz mi Aladağ'ın?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Kısmen okudum yani bazı şeyleri okudum ama o da çok somut, elektrikle ilgili.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – On dakikada, bütün binaya yayılması on dakika yani. Mesela, en az kaç dakika dayanıklı olması gerekiyor bu şeyin? Madem genel araştırma yaptınız...

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Şimdi, en az altmış dakika istiyoruz, mesela orada bir çay ocağı varsa, bir mutfak varsa yüz yirmi dakika dayanıklı olmasını istiyoruz. Yüz yirmi dakika, kendi bağımsız yapısını bozmayacak şekilde çay ocağı ve mutfaklar diğer yapıdan yani yapının içindeki bu yapıların yüz yirmi dakika yangına dayanıklı olması gerekir.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Anladım. Sayın Akın, eminim, müteahhitler sizi pek sevmiyordur.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Hiç sevmiyorlar.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Tahmin ettim.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Mimarlar da aynı şekilde.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Evet, sevmiyordur.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Kırmızı rengi sevmiyorlar.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Aramızda var mı bilmiyorum ama varsa...

BAŞKAN – Cevap hakkı doğuyor şimdi Sayın Balbay.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Şimdi, ben sözü şuraya getireceğim: Biz Aladağ'da, bu kız yurdundaki yangın için gittiğimizde aynı derneğin erkek yurdundan açık olduğunu gördük ve oraya gidelim dedik.

Bilmiyorum, görme fırsatınız var mı, buradan şey yapabiliyor musunuz...

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Görebiliyorum, evet.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) - 3 metre bu. Yangın çıkışı burası. Buradan atlayacak. Buraya geleceksiniz, buradan 3 metre atlamanız gerekecek.

BAŞKAN – Atlamayacak, düşecek direkt.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Şu da yangının çıktığı yer. Daha doğrusu yangın çıkışı, bodruma çıkıyor bunun.

Şunu merak ediyorum: Bu çok mu pahalı? Böyle bir binayı yapma masrafını göze alan ya da böyle bir bina bütçesi nedir? Mesela bir binanın iyi bir yangın önlem mekanizması olması maliyetini yüzde kaç artırıyor? Hakikaten göze alınamaz bir şey mi bu?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Hiç değil tabii ki. Hiç değil.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Oran nedir?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Bu bir kültür meselesi.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Maliyeti kabaca ne? Diyelim ki 10 katlı bina maliyetinin ne kadarı çok iyi bir yangın sistematığını gerektiriyor?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Şöyle söyleyeyim, binanın maliyetini bilmem ama şöyle söyleyeyim: Bir 10 bin metrekare endüstriyel bir yapının, endüstriyel tesisin yangın önleme sistemi bütünüyle yani pasif ve aktif olmak üzere -içinde ne olduğunu artık bilemeyiz, yani minimum tabii ki- özelliklerine göre, işgal alanına bağlı olarak değişiyor tabii ki maliyetler. Yani can güvenliği ön plandaysa çok daha yüksek maliyetler çıkabiliyor.

Burada en önemli şey, bizim yapı malzemelerini ve binayı tesis etmeden önce mimari çözümlerimizi doğru yapmamız lazım. Yani bizim bir Başkanımız var Abdurrahman Kılıç -belki bir çoğunuz tanıır-profesör, şunu der: “Türkiye’de mimarlar yangını çıkartır, mimarlar söndürür.” Yani eğer doğru bir mimari oluşturursanız yangın o kompartmanda kalır ve devam edemez. Bizdeki sorun, bu yapıyı oluştururken hem kaçış güvenliğini sağlayabilmek hem yangının bir bölümden diğer bölüme geçmesine mâni olacak mimari çözümler ve bunu da yapı malzemeleriyle desteklemek lazım. Yani gidip oraya bir pvc kapı konmaz bölümler arasına. Koyarsanız yangın çok hızlı geçer, o altmış dakikalar hiç gelir. Sizin bahsettiğiniz olayda on dakika içinde...

Bir de elektrikle ilgili çok küçük bir not iletayım. Orada gördüm, herkes elektrige yoğunlaşıyor. Ülkemizde de genelde böyle yangının sebebi ya elektrik kontağıdır ya sigara izmaritidir. Doğru, elektrik hakikaten büyük bir sebep yangınlara. Bizim elektrik konusunda şöyle bir sorunumuz var: Biz iki kabloyu birbirine bükerek bağlıyoruz hâlâ. Hâlbuki öyle bağlanmıyor kablo. Yani mühendis arkadaşlar bilir. Kabloyu bir diğerine bağlarken klemens kullanılır. Sizin incelediğiniz yurtta da, fotoğraflarla da izlediğim kadarıyla, bir demet kablounun uçları bükülerek ve üstüne ne kadar izole yapıldığı bilinmeyen ama dinamik olan yapının hareketinden kablo temasları azaldığı zaman elektrik enerjisinin ısıya dönüşmesi sebebiyle yangın başlar. Her yerde bu olur sadece yurtta değil, evimizde de olabilir. Bu konuyu sorgulamak lazım. Yani altyapıyı oluştururken ne kadar uyuyoruz kurallara?

Konutlarımızda kaçak akım rölesinin olmadığından bahsedilmiş. Kaçak akım rölesi -bilmiyorum burada var mı- son yılların konutlarında var. Bunlar da zaman zaman doğru tesis edilmeyen elektrik tesisatından kaynaklı sürekli enerji kestiği için iptal edilip tekrar eski konumuna getirildiğini yani hatayı düzeltmek yerine ürünü, koruyucu ekipmanı oradan kaldırmak suretiyle enerji almaya devam ediyor. Yani burada da benim gördüğüm öyle bir sorun var.

Maliyet açısından yüzde 10, 15’ler civarındadır en fazla.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Son bir... Buna bağlı olarak da...

Şu anda Türk Standartları Enstitüsünün genel olarak dünya standartlarıyla koordinasyon hâlinde çalışmaları oluyor. Bizim inşaat malzemeleri standardımız uluslararası düzeyle karşılaştınca hangi düzeyde, direkt uyumlu muyuz?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Üzülerek bir şey ifade edeyim. Son yapılan değişik, paspaylarının yani binayı taşıyıcı kolan ve kirişlerin de metal ile beton arasındaki mesafe 4 santimden 2,5-3 santime indirildi. Yani bir deprem ülkesinde böyle yapıyı zayıflatmak hem yangından etkilenme, metal yapının, armatürünün yangından etkilenmesine sebebiyet daha hızlı olacak hem depremsel açıdan çok büyük sıkıntı. Son yönetmelikle maalesef bu, artırılması veya en azından muhafaza edilmesi gerekirken daraltıldı ve daha riskli bir hâle geldik. Dolayısıyla da çok sıkıntılarımız var.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Ne zaman çıktı bu son yönetmelik?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – 2015.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Mimarları da bu kadar suçlamayın lütfen.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Suçlamıyoruz, birlikte çalışalım diyoruz.

BAŞKAN – Her meslekte olduğu gibi iyi mimar da vardır, kötü mimar da vardır ama...

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Ben herkesi suçlamıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Kurallara uysak... Aslında sizin sunumunuzun, konuşmanızın başında söylediğiniz bir şey var: Binaları fonksiyonlarına uygun kullanmamız lazım. Yani biz maalesef gezdiğimiz yurttan da o bina, ikinci yurt, erkek yurdu olarak yapılan yurt olarak yapılmamış, daha sonra yurda çevrilmiş bir bina olduğu için ne yaparsanız yapın, hangi tedbiri alırsanız alın... işte Mustafa Bey'in de belirttiği gibi, yangın kapıları öyle iptidai bir biçimde ya şuraya bir yangın kapısı açalım, şuraya bir yangın tüpü koyalım, şuradan da şunu yapalım gibi tedbirler maalesef aslında sadece göstermelik kalabiliyor. Bizim sıkıntımız buradan kaynaklanıyor.

Yönetmeliklerimizde ve mevzuatlarımızda yapılması gereken her şey var ama bunları uygulama noktasında da özel sektör olsun, kamu olsun bazen maalesef ihmaller söz konusu olabiliyor, özellikle özel sektörde çalışan biri olarak bunu söylüyorum.

Buyurun.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Değerli Başkanım, şimdi, sadece mimari... Evet, siz mimarlar olarak çok güzel şeyler çizebiliyorsunuz, çiziyorsunuz ama uygulamada –dediğiniz gibi, size katkı adına söylüyorum- çok sıkıntılar var. Özellikle kalifiye eleman yok Türkiye'de. Şimdi elektrikten bahsedildi. Elektriği ele alalım. Bir elektrikçi ortadan yetişiyor. Onun gördüğü sistem klemens değil, sadece uç uca getirip –bahsettiğiniz- büküm yapılan sistem bantlarla. Farklı bir şey bilmiyor ki adamcağız, klemensi bilmiyor ki veyahut da klemensin maliyetini de hesap ederek müteahhit de oradan şey yapmaya çalışıyor. Ve de mimarlar çiziyor ama bizim uygulamada biraz farklılık var.

BAŞKAN – O yüzden müteahhitlik işini, işin ehline vermek lazım. Herkesin müteahhitlik yapmaması lazım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Aslında sadece müteahhitlik değil, bence Türkiye'de en büyük şey özellikle yetişmiş elemanın, ara elemanın eksikliği. Bu da zaten, biliyorsunuz, meslek liseleriyle ilgili sıkıntılar... Ona burada girmeyeceğim, farklı bir yere çekilir. Onların uzun süre, o hakların gasbedilmesi bugünkü durumları ortaya çıkarıyor maalesef.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

Hüda Hanım, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum sayın uzmanımıza.

Meclise geldiniz, oturduğumuz salonla, odayla ilgili dahi hemen bir varsayımında bulundunuz. Meclisten bugüne kadar acaba yangın tatbikatı, yangın tedbirleriyle ilgili böyle bir talep oldu mu, yaşandı mı? Ben bilmediğim için soruyorum. Ve siz Meclise gelirken mimarisi, girişi, çıkışı, tedbiri, yangın mevzuatına uygun mu sizce, gözleminiz nedir?

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Evet, değil. Yani zaten başında söyledim. Yani şu anda sadece bu odadan bahsetmemle diğer alanların da ne kadar yetersiz olduğunu anlamak mümkün.

Başta, şu anda dediğim gibi acil çıkmak istesek çıkamayacağız. Büyük bir fiziki engel var bu tarafta oturanların, bir masa engeli var. Buradan dolaşp eğer biri kapıyı açık tutabilirse belki gideceğiz. Kapı çekimiz var. Kapı çek aslında, bu kapılar yurt dışında -çoğunuz bilir- hep dışarıya açılır. En basit kapı bile dışarıya açılık yurt dışında. Biz de hepsi içeriye açılır çünkü mimarlar –şimdi yine onlar rahatsız olacak ama- o ortak alandan istifade etmek isterler. Kapıyı oraya açarsa alan daralacak, bir kapıyla diğeri çakışacak. Dolayısıyla içeriye açarak içeriden tasarruf etmek isterler. Bence yanlışlık başta burada başlıyor.

Şimdi merdivenlerden çıktım, asansöre baktım. Asansörde başta bir işaret yok kim denetlemiş, denetlediğine dair. Hangi sınıfta şu anda asansör bilinmiyor ve etiket de yok üzerinde yani denetlendiğine dair, ben göremedim en azından. Yönlendirme işaretlerine baktım, o kadar yetersiz ki bu koridordan nereye gideceğimi ben şu anda bilmiyorum, çıksam koridora nereye döneceğimi kestiremeyeceğim veya şu olacak, hani sürü misali biri önde gidecek, hepimiz oraya gideceğiz ama nereye gideceğiz bilmiyoruz.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Siyasal konuşmaya başladınız.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Böyle bir ortamda, evet, ben siyasete bulaşmayayım siyasete. Zor bir iş siyaset.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Ekleyeceğiniz bir şey var mıydı Hüda Hanım, tamam mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

TÜYAK BAŞKANI HİKMET AKIN – Yani aslında burada şu olmalıydı: Bir kaçış planları, işaretlemeler, başta buraya gelirken ben bu şeyleri almalıydım, çok hoşuma giderdi. Hep bunlara yolda baktım, yürüyerek geldim, çok da iyi oldu yürümem, çevreyi inceledim, ilk defa böyle bir kampüse, bu alana, böyle önemli bir yere, ülkenin önemli bir yerine geldim ama bunları ben göremedim açıkçası. Desteğe hazırız, ne zaman arzu ederlerse.

BAŞKAN – Sağ olun, biz iletiriz.

Teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Buyurun.

IV.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma takvimi ve usulüne ilişkin görüşmeler

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aslında konudan ayrı. Öncelikle çok teşekkür ediyorum. Çok keyifli dinlediğimiz, çok faydalandığımız bir sunum oldu, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, ben başta verdiğim, çağrılmasını önerdiğim gruplar konusunda adını yazmadığım, orada unuttuğum bir grup var ki çağrılmasında fayda görüyorum. Çocuklara ve ailelerine eğitim, destek verilmesi çok önemli. Biz bunu gördük. Doğru tercihler yapıp çocuklarını koruyacak önlemleri alabilmesi için. Bu nedenle ülkemizdeki mevcut sosyal durumun değerlendirilmesi, risk ve tehditlerin belirlenmesi, sosyal bilincin geliştirilmesi, sorunların giderilmesine yönelik önerilerin alınması adına Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğini de davet edersek, zannediyorum faydalanabileceğimizi bu noktada düşünüyorum. Eğer siz ve değerli Komisyon üyelerimiz de uygun görürse bunu da bir öneri olarak sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Çok değerli misafirlerimize teşekkür ediyorum, onlardan müsaade istiyorum.

Değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, çok değerli uzmanlarımız, bürokratlarımız; öncelikle 29 Kasım'da Aladağ Özel Öğrenci Yurdunda meydana gelen ve hepimizin yüreğini yakan bu elim yangın kazası nedeniyle sizin de bildiğiniz gibi 9 Şubat 2017 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Aladağ Yurt Yangını Araştırma Komisyonumuz -geçen haftalarda belirtmiştim aslında- bugün 17 Mayıs 2017 tarihi itibarıyla uzman dinleme çalışmalarını tamamlayıp bir rapor yazma sürecine geçiyor ama sizin de ifade ettiğiniz kurumlarla ilgili yazılı taleplerde bulunuyoruz inşallah. Yazılı noktada aldıkları taleplerde de hem Komisyon üyelerimize iletiriz. Rapor...

GAYE USLUER (Eskişehir) – Bizim de vardı isteklerimiz.

BAŞKAN – Onları da yazılı isteriz, eğer gelen olursa...

GAYE USLUER (Eskişehir) – Niye buraya çağırmadık?

BAŞKAN – Değerlendirme ve zaman açısından bu kadar yapabiliyoruz. Şu anda bunların hepsini değerlendirdik, bütün uzmanlarımızı, alabileceğimiz, çağırabileceğimizin hemen hemen hepsini çağırdık, yerinde incelemeler de yaptık. Bundan sonrasını yazılı talep edebiliriz ama bundan sonraki süreci raporlarımızı yazma süreci olarak değerlendireceğiz.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Ama keşke bunu daha önce söyleseydiniz.

BAŞKAN – Söyledim Gaye Hanım. Geçen haftalarda Adana'ya gitmeden önce, Aladağ gezisi öncesinde de ifade ettim.

GAYE USLUER (Eskişehir) – “İsim olarak verin.” denmişti. Aslında YÖK'ten bir yetkilinin gelip sunum yapması yerine daha önemli kişiler vardı bence. Hani YÖK'ün görüşünü yazılı alabilirdik, hiçbir katma değeri olmadı açıkçası bu Komisyonla ilgili, bu Komisyonun yapacağı sunumla ilgili. Bir de isterdim ki ben, bizlerin, muhalefet partilerinin de önerdiği kişilerden en az bir grubun, bir kişinin buraya gelip sözlü olarak dinlenmesini.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Sayın Başkan, ben de aynı düşüncedydim doğrusu. Hani çok değil ama en azından 3-4 kişi vardı benim aklımda. Öncelikli olarak da örneğin Türkiye'nin Anadolu'da da belli bir eğitim çabası içindeki TED'in yöneticisi Selçuk Pehlivanoglu'nun -çünkü eğitim konusunda kitapları da var- eğitimin Anadolu'ya yayılması konusunda da onun dinlenilmesini önermek istiyorum.

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyeleri, milletvekili arkadaşlarım; dediğim gibi dinleme noktasında dinlemelerimizi yaptık ama kurumlarla ilgili, önerdiğiniz kişilerle ilgili yazılı taleplerde bulunabiliriz. Bundan sonraki süre uzatımımızı rapor yazımı için aldık ve raporumuzu yazmaya başlayacağız.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Sayın Başkan ama bu yöntem demokratik bir değil. Bunun için bir oylama yapmadık, bu kadar kişiyi dinleyeceğiz, bundan sonrasını dinlemeyeceğiz demedik. Kimleri öncelikli çağıracağız, hangi öncelik sırasına göre yapacağız yani bunların hiçbirisi burada tartışılmadı, biz önümüze geleni dinledik, not aldık, soru sorduk ama bu sıralamayı neye göre yaptık, hangi önceliğe göre yaptık, niye bizim hiç haberimiz olmadı. Yani şu gün geldiğinde tamam bitti, artık eğer böyle bir şey olacaksa zaten yazılı görüş alınması bile şimdiye kadar olmalıydı ve buraya raporlar gelmeliydi. Yani hem rapor yazacağız diyoruz hem de diyoruz ki bundan sonra onlardan yazılı olarak isteyeceğiz görüşlerini. Bunların hepsinin hepimizin bilgisi dâhilinde olması gerektiğini düşünüyorum. Yani bu yöntem bence hiç doğru bir yöntem değil. Biz tamamen olayın dışındayız. Geleni dinledik. Kim geleni çağırırdı, kim öncelikliydi, onları önceden konuştuk mu?

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Konuştuk.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Ben mi kaçırdım acaba, kimler gelsin diye ben mi kaçırdım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Başlangıçta konuştuk. Hatta şöyle oldu.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Hayır, hayır. Mesela YÖK'ten birinin geleceğinden benim hiç haberim yoktu. Sizin var mıydı?

İSMAİL TAMER (Kayseri) – YÖK'ü örnek veriyorsunuz da YÖK'ten de faydalanan şeyler olur. Şimdi Mustafa Bey TED'i söyledi.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Belki sizin haberiniz var da ben muhalefet partileri olarak konuşuyorum.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Yani ben sizi eleştirmek için söylemiyorum Mustafa Bey.

TED'i söyledi, dinlense olur ama yani şimdi TED'in yangınla ne alakası var da diyebilirsiniz.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Hayır, hayır, yurt kültürüyle ilgili.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Hayır, o zaman tutanaklara bakalım, biz kaçırdıysak. Ben böyle kimler gelecek, öncelik kimlerde, kimleri dinleyeceğiz...

BAŞKAN – Kaçırma veya şey yok.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Başta önerileri istedik. Yani benim hatırladığım öyle.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Önerileri verdik zaten de çağırılmadılar.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Yani bizim talep ettiklerimiz hiç çağırılmadı.

BAŞKAN – Başta bir program, yol haritası belirlemiştik. Bu yol haritası çerçevesinde Başkanlık Divanı olarak çağırduğumuz, davet ettiğimiz kişileri dinledik.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Sayın Başkan, yol haritasını yalnız başımıza çıkarmışsınız. Bu yolun biz neresindeyiz, biz bu yolda var mıydık, yok muyduk? Şimdi ben kendimi yolun dışında hissediyorum çünkü bize “Kimlerin dinlenmesini istiyorsanız sizler de bildirimde bulunabilirsiniz, onları çağırırız.” dediniz ve biz bildirdik referandum öncesinde ama sonra, bugün geliyoruz, her şey bitti.

BAŞKAN – Gaye Hanım, EĞİTİM-İŞ Sendikası, EĞİTİM-SEN, Sosyal Haklar Derneği, Aladağ yurt yangıyla ilgili bilirkişi raporu hazırlayan kişiler diye siz iletmişsiniz. Aladağ yurt yangınıyla ilgili bilirkişi raporunu hazırlayan kişileri davet ettik, dinledik. Yani sizin talebinizde bulunan bilirkişileri dinledik zaten, ortak talepler noktasında.

İkincisi EĞİTİMSEN noktasında da TÜRK EĞİTİM-SEN'i dinledik. Yani EĞİTİMSEN ve TÜRK EĞİTİM-SEN vardı. TÜRK EĞİTİM-SEN'i hem Gülay Hanım hem Deniz Hanım önermişlerdi. Burada bir tercih yaptık, TÜRK –EĞİTİM-SEN'i çağırdık. Yani şimdi her önerileni -tabii ki önerileri alıyoruz, değerlendiriyoruz ama- hepsini tek tek dinleme imkânımız maalesef Komisyon olarak yok, üç aylık bir süremiz vardı, artı bir ay uzatmak aldık. Biz bu değerlendirmeleri bu şekilde yaptık.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Öyle de bunlar hep konuşarak olmalıydı bence. Yani burada kendimizi figüran olarak hissediyorum ben şu anda.

BAŞKAN – Estağfurullah, figüranlık yok.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Gerçekten.

BAŞKAN – Elimizden geldiğince Divan Başkanı olarak, Komisyon Başkanı olarak elimden geldiğince her kurumu ve her öneriyi dinlemeye çalıştım. Burada, bundan sonraki süreçte yine Komisyon Başkanı olarak uzman görüşlerini alma sürecinin artık tamamlandığını ve rapor yazma sürecine geçildiğini ifade etmek istiyorum. Değerli katkılarınızdan dolayı Komisyon olarak ilk günden itibaren dört siyasi partinin temsilcileri olarak burada gerçekten çok değerli katkılar verdik, hepimiz görüşlerimizi ifade ettik ve bu görüşler doğrultusunda da bundan sonraki süreçte bu tür elim kazaların bir daha gerçekleşmemesi için ne yapılması gerektiği noktasında rapor yazımı aşamasında da yine inşallah, bu istişarelerimize devam edeceğimizi dileyerek ben bundan sonraki süreçte rapor yazımı aşamasına geçiyorum. Ama tutanaklara geçmesini istediğiniz konularda yine, lütfen, tutanaklara geçmesi için söz alabilirsiniz.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Açıkçası, ben Komisyonun işleyiş biçimini doğru bulmuyorum. Bunu burada tutanaklara geçmesi açısından bir kez daha tekrar etmek istiyorum. Biz tamamen Başkanlık makamının veya bilmiyorum kimlerin, hazırladığı veya önümüze sunulan programı takip edenler, o programa katkıda sunmaya çalışanlar olarak yer aldık ama bizim de bu programa direkt katkılarımız olabilirdi. Buna burada yer verilmemesinin doğru olmadığını ve bir komisyon çalışmasının sunucular ve dinleyicilerden oluşmadığını, o Komisyonda yer alan herkesin aktif olarak, önüne konulanları değil, önüne konulacakları da planlayan aşamasında aktif olarak yer almaları gerektiğine inanıyorum. Onun için bu Komisyonun çalışma biçiminin tek taraflı bir çalışma biçimi olduğunu, muhalefet partilerinin aktif olarak soru sormak dışında, gelen konukları dinlemek dışında aktif başka bir yaptırımlarının olmadığını tutanaklara geçmesini istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Değerli Başkanım, ben de tutanaklara geçmesi açısından şunu ifade etmek istiyorum: Sizin Başkanlığınızda Komisyonun çok verimli çalışmaları olmuştur. Hiçbir parti gözetmeksizin siz tarafsız bir yönetim sergilediniz, size teşekkür ediyorum. Bunu zaman zaman diğer partilerdeki arkadaşlarımıza özellikle Aladağ'da, Adana'da siz bunu kat kat göstermiş oldunuz. Dolayısıyla Gaye Hanım'ın bu ifadelerini biraz haksızlık olarak değerlendiriyorum, fazla bir şey söylemeyeyim. Zaten kendisinin vermiş olduğu burada, yazılı Komisyona çağırımız gerekenlerin, kimlerin çağırılacağıyla ilgili dilekçesi de var. Dilekçeden çağırılan insanlar da olmuş özellikle sendikalarla ilgili. Herkesin istediğini bu iki aylık kısa zaman içerisinde dinlememiz zaten mümkün değil. Dolayısıyla burada iyi niyetli bir çalışma ortamı var. Ben bu açıdan kayıtlara geçsin istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hüda Hanım, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkürler.

Sayın Başkanın son derece makul yaklaşımlarıyla hem aylardır burada çalışmalar yapıyoruz hem de Adana'ya gittik, geldik fakat tabii ki her birimiz farklı yerlerden bakan temsilcileriz ve birbirimizi eleştireceğimiz, tasvip etmeyeceğimiz noktalar olmuştur ve olacaktır da. Fakat buradaki sorun sadece isim isim bizim de verdiğimiz isimlerin buraya davet edilmesi, dinlenilmesinden ziyade, daha Komisyon Divanı oluşturulurken de bir problem olarak karşımıza çıkan gerçekten eşitlikçi, demokratik bir temsiliyetin olması talebiydi. Eğer bu Başkanlık Divanında muhalif partilerin de birer temsilcisi olsaydı bu kararları ortaklaşarak, bizim de bilgimiz dâhilinde, birlikte yol haritası belirleyerek yapacaktık ve doğal olarak tek partinin elinde bir Komisyon yönetiminde yol haritası belirlenince bizler olayı sadece takip eden ve özgürce de soru sorma hakkına sahip olan bir Komisyon olarak ortaya çıkmış olduk. Yani biz belirlenen bir şeyin biz ister istemez takipçisi durumunda kalıyoruz. Yani bu, tabii ki başından bu yana bir düğmeyi yanlış ilikleyince diğerlerinin de yanlış gelmesi gibi bugün de işte bu sonucu doğuruyor, rahatsızlık bundan dolayı.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Başkanım, şimdi, tabii, genel olarak İsmail Bey'e yanıt vermek anlamında da değil ama Komisyonun çalışmaları içinde devlet kurumundan gelen arkadaşlarımız genellikle kendilerini anlattılar. Millî Eğitim Bakanlığı bütün yurtların ne kadar güzel olduğunu anlattı, Çalışma Bakanlığından gelen arkadaş ne kadar çok çalıştıklarını anlattı doğal olarak, YÖK'ten gelenler... Oysa mevcut durumun ne kadar güzel olduğu değil, eksiklikleri ortaya çıkarmak üzerineydi bu Komisyon, artı, yeni Aladağ'ların olmamasını sağlamak üzerine. Örneğin Aladağ'da ikinci yurda gitme kararı almasaydık belki biraz önce verdiğiniz haber olmayacaktı, o yurt devam edecekti, o önemsizlik devam edecekti, ilçe millî eğitim müdürü bir kınamayla işi geçiştirecekti. Demek ki fonksiyonumuz biraz artırıldığında daha yararlı olacağız. Burada çağırılan kişiler genellikle devlet kurumlarından resmî görevlerle gelmiş kişilerdi, çok azından verim aldık diye düşünüyorum ben. Bir yangınla ilgili olanlar ciddiyetle tabii gelmişler. Bence de siz de genel anlamda eksiklikleri ortaya çıkarmaya yönelik sorular da sordunuz, hani siz de bu yönde çaba harcadınız ama bunu sağlayacak kaynak gerekiyordu bize. Bu nedenle bence en azından her partiden birer kişinin daha –biz de seçelim kendi içimizde, biz de eleyelim, Gaye Hanım da 20 kişi istemiyor- çağırılmalı verimli olacağına inandığımız. Buradan çıkaracağımız sonuç herkesin ders alacağı bir sonuç olsun. Buraya gelip bilgi verenleri de rapora koyalım ve onlardan da paragraflar koyarak “Onlar bize şunu önerdi, bu da bize makul geldi ve şöyle öneriyoruz.” deyip daha sağlıklı bir şey, daha sağlıklı derken daha kalıcı ve bundan sonra da bir başvuru kaynağı olabilecek bir rapor olsun. Sadece “Bir araştırma komisyonu kuruldu, araştırdık, durum şuymuş.” olmasın diye öneriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Her şeyden önce üç aylık kısıtlı bir süre ve maalesef, ara vererek devam ettiğimiz bir Komisyon çalışması oldu ama Komisyon çalışmasının ilk gününden itibaren açıkça söylemek gerekirse tek partili yönetim gibi bir şey sergilediğimizi düşünmüyorum. Burada bizim amacımız, hepimizin amacı ortak. Bu amaç doğrultusunda bir eksiklik varsa hep beraber bunu tespit ettik, hep beraber yerinde müdahale ettik, hep beraber o eksiklik doğrultusunda sorular sorduk. Bu noktada, dediğim gibi kısıtlı süremiz doğrultusunda uzman dinleme ve görüş alma kısmını artık bitirip rapor yazma aşamasına geliyoruz.

Dediğiniz şeylerle ilgili de önereceğiniz -biret tane- varsa onlarla yazılı bir görüş isteyelim ve bu görüş çerçevesinde onların –zaten sizlere de dağıtılacak- yazılı raporları içindeki eksiklik veya tespit ettikleri kısımları da biz Komisyon raporumuza ekleyelim diyorum.

Ben gerçekten verimli bir çalışma sergilediğimizi ve bu çalışmayı da uyumlu bir biçimde gerçekleştirdiğimizi ifade etmek istiyorum. O yüzden bundan sonraki enerjimizi rapor yazma aşamasına ve gerçekten faydalı olacak bir rapor yazma aşamasına harcamamız noktasında Komisyon çalışmalarımızın uzman dinleme kısmını bugün burada bitirdiğimizi bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Katıldığınız için hepinize teşekkür ediyorum. Daha sonrasında uzman arkadaşlarımız taslağımızı bitirdiği zaman Komisyon üyelerimizle paylaşacak. Bunun dışında da önerdiğiniz kurumlardan yazılı raporlarımızı da isteyeceğiz.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 13.28

